

Quick scans “Innovatie Watertoets”

Unie van Waterschappen

12 Mei 2006

Definitieve rapportage

9R8128.A0

ROYAL HASKONING

HASKONING NEDERLAND B.V.

Barbarossastraat 35
Postbus 151
6500 AD Nijmegen
+31 (0)24 328 42 84 Telefoon

p.jansen@royalhaskoning.com E-mail
www.royalhaskoning.com Internet
Arnhem 09122561 KvK

Documenttitel Eindrapportage Quick Scans "Innovatie Watertoets"

Status Definitieve rapportage
Datum 12 Mei 2006
Projectnaam Rapportage Quick scans
Projectnummer 9R8128.A0
Opdrachtgever Unie van Waterschappen
Referentie 98128.A0/R001/PJA/Nijm

Auteur(s) Frank Duenk & Paul Jansen
Collegiale toets Kees Roelofsma
Datum/paraaf 12 Mei 2006 *KR*
Vrijgegeven door René Idema
Datum/paraaf 12 Mei 2006 *RI*

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
1.1	Achtergrond	1
1.2	Doelen en resultaat	1
1.3	Aanpak project	2
1.4	Leeswijzer	2
2	DE INITIATIEVEN UITGELICHT	3
2.1	Watertoets online (waterschap Hunze en Aa's)	3
2.2	Watertoetsloket (waterschap Roer en Overmaas)	5
2.3	AquaRo (waterschap Rivierenland)	6
2.4	Aanpak postzegelplannen (waterschap Veluwe)	8
2.5	Interactieve waterkansenkaarten (waterschappen in Noord Nederland & De Dommel)	10
2.6	Resterende initiatieven / innovaties	11
3	RESULTATEN	13
3.1	Een overall impressie van de innovaties	13
3.2	Versterking waterschappen en gemeenten als gevolg van de watertoets	14
3.3	Communicatie	15
3.4	Combinatiemogelijkheden innovaties	16
4	HOE VERDER	18
4.1	Terugkoppeling doelstellingen	18
4.2	Richting geven	18
4.3	Naar projectvoorstellen	19

BIJLAGEN

1. Overzicht van geïnterviewden
2. Projectvoorstellen
3. Verslag startbijeenkomst
4. Verslag workshop
5. verslag slotbijeenkomst
6. Achtergrondinformatie initiatieven

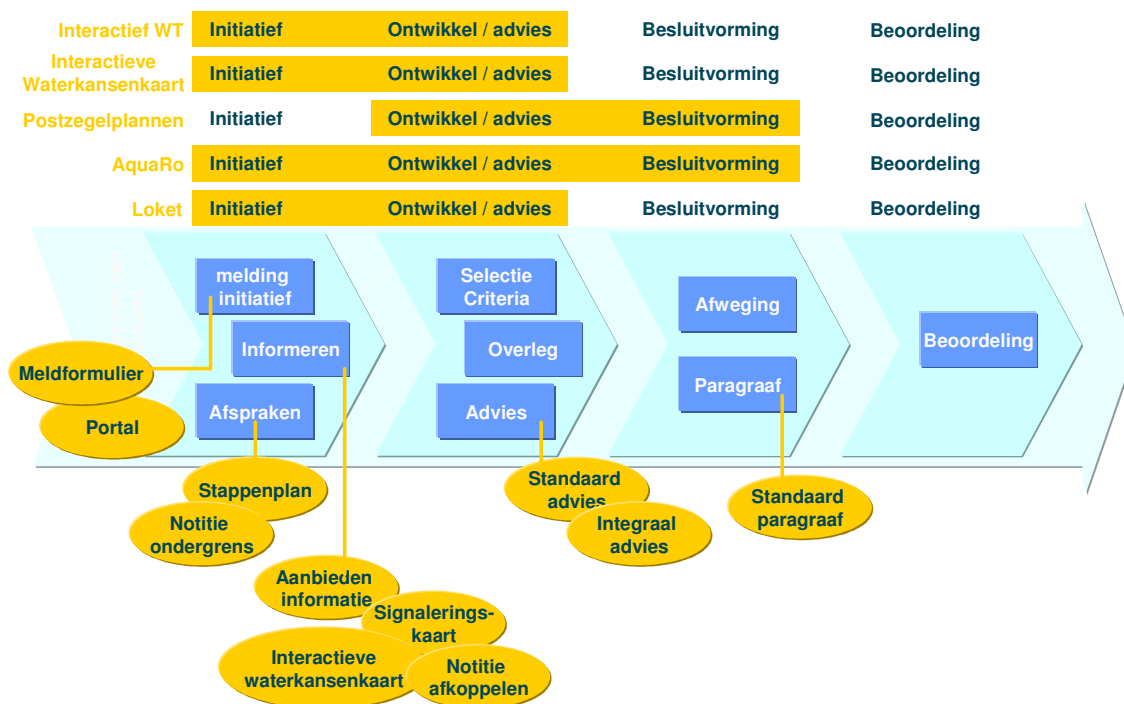
SAMENVATTING

Royal Haskoning heeft in opdracht van de Unie van waterschappen twee quick scans uitgevoerd als uitwerking van het project “innovatie watertoets”. De twee quick scans focussen op een meer vroegtijdige samenwerking tussen waterschap en gemeente rond toetsplichtige initiatieven en op een meer kosteneffectieve uitvoering van de watertoets. Quick scan 1 richt zich op de huidige initiatieven, quick scan 2 op de werkprocessen binnen de betrokken organisaties. De volgende initiatieven zijn geselecteerd en verkend:

- De watertoets online: waterschap Hunze en Aa's;
- Het watertoetsloket: waterschap Roer en Overmaas;
- Het project AquaRo: waterschap Rivierenland;
- De aanpak postzegelplannen: waterschap Veluwe;
- De interactieve waterkansenkaarten: Noord Nederland & waterschap De Dommel.

Daarnaast zijn ook initiatieven van de volgende waterschappen kort beschreven.

- Het Hoogheemraadschap van Delfland;
- Het waterschap Reest en Wieden;
- Het waterschap Vallei en Eem;
- De Brabantse waterschappen;
- Het waterschap Aa & Maas.

In bovenstaande figuur is globaal aangegeven op welke fasen van de watertoets de innovaties betrekking hebben (bovenste vijf rijen) en zijn de elementen binnen de innovaties geordend naar de procestappen van de watertoets. Hieruit blijkt dat er verschillende combinaties van (elementen van) initiatieven mogelijk zijn. Uit de analyse van de initiatieven blijkt verder dat binnen de werkingsfeer het accent ligt op het stroomlijnen van de interactie tussen waterschap en gemeenten. Het triggeren van gemeenten tot vroegtijdig inschakelen van het waterschap blijft sterk onderbelicht.

De innovaties vullen elkaar goed aan, met name innovaties gericht op een soepele omgang met de kleinere ruimtelijke plannen. Achterliggend doel van deze innovaties is te komen tot een kosteneffectievere omgang met de watertoets. Hierbij valt te denken aan standaard aanvraagformulieren, standaard procedures en standaard adviezen en voorbeeld paragrafen voor kleinere plannen. Daarnaast zijn combinaties mogelijk door ICT-toepassingen gericht op facilitering van de informatieoverdracht en het procedureverloop.

Onderdeel van de quick scans is het genereren van een aantal projectvoorstellen. Hieronder worden deze kort beschreven.

1 Standaard aanpak "kleine ruimtelijke plannen"

Dit projectvoorstel is gericht op het beschrijven (in de vorm van een factsheet) van relevante innovaties en hun onderlinge samenhang, dat zich uit in mogelijke combinatiemogelijkheden van de innovaties (gericht op kleinere RO-plannen). Het resultaat is een concrete "standaard" aanpak voor specifieke situaties (met name gericht op kleinere ruimtelijke plannen). De standaard aanpak voor plannen waar geen waterwinst te halen is leidt tot een grotere kosteneffectiviteit. Een creatieve aanpak blijft mogelijk voor plannen waar wel waterwinst te halen is.

2. Aandacht voor triggeren / naar een communicatiestrategie

Het triggeren van gemeenten om op een andere manier met de watertoets om te gaan staat hierin centraal. Deze andere omgang is er met name op gericht initiatiefnemers ertoe aan te zetten eerder contact op te nemen met de waterbeheerder in het kader van de watertoets (vroegtijdige betrokkenheid). Kortom; het bewustzijn van en het handelen naar. Als resultaat valt te denken aan een soort handreiking waarin elementen als relatiebeheer, communicatie en eventueel best practices zijn opgenomen. De resultaten van de quick scans vormen hier een goed uitgangspunt voor.

3. Inspiratie

Water biedt volop mogelijkheden voor de ruimtelijke ordening. Om deze zichtbaar te maken is de transformatie van de watertoets van "toets" naar ruimtelijk conceptueel model noodzakelijk. Het opstellen van een databank met inspirerende praktijkvoorbeelden als uitwerking hiervan vormt de kern van dit projectvoorstel. Het initiatief AquaRo is leidend, want dit kent een al inspiratiecomponent (ingestoken vanuit de wens van gemeenten). Dit projectvoorstel gaat met name op de creatieve kant van de watertoets in.

4. Referentiebank

Een systeem van een referentiebank, waarin specifieke (inhoudelijke) situaties worden benoemd en gekoppeld aan wateradviezen vormt projectvoorstel 4. Dit projectvoorstel is goed te koppelen met (of als onderdeel te zien van) projectvoorstel 1.

5. "Community of Practice" watertoets

Het communiceren van de resultaten van deze quick scan (en vervolprojecten!) aan de doelgroep is het centrale onderwerp van projectvoorstel 5. Opzetten van CoP's rondom bepaalde thema's is hiervoor een mogelijkheid. Indien deze een permanent karakter krijgen, zal op actieve manier het kennisnetwerk rondom de watertoets in stand worden gehouden. Afstemming met de communicatie over de landelijke evaluatie van de watertoets (RIZA) is cruciaal. Uit de slotbijeenkomst bleek dat deelnemers kennis nemen van elkaars innovaties (CoP als kennismakelaar) erg waarderen.

1 INLEIDING

1.1 Achtergrond

Door ondertekening van de Startovereenkomst Waterbeheer 21^e eeuw werd een nieuw instrument geïntroduceerd: “de watertoets”. In 2003 is door middel van een aanpassing van het Besluit op de ruimtelijke ordening (Bro) de waterparagraaf wettelijk verankerd. De watertoets is bedoeld om het water belang steviger op de bestuurlijke agenda te zetten in ruimtelijke besluitvormingsprocessen. De doelstelling van de watertoets, zoals geformuleerd in de Bestuurlijke Notitie Watertoets uit oktober 2001 luidt:

“Het waarborgen dat waterhuishoudkundige doelstellingen expliciet en op evenwichtige wijze in beschouwing worden genomen bij alle waterhuishoudkundig relevante ruimtelijke plannen en besluiten van zowel Rijk, provincies als gemeenten”

In alle procesfasen van de watertoets is een goede samenwerking tussen de verschillende overheden van groot belang. Er bestaat een sterke behoefte aan een vroegtijdige en efficiënte waterdialoog. In het kader van het landelijke programma Digitale uitwisseling in Ruimtelijke Processen (DURP) en de InAxis experimenten 2006, is het experiment “innovatie watertoets” gestart. Binnen het experiment “innovatie watertoets” staat een andere betere samenwerking tussen de ketenpartijen in de waterdialoog centraal. Vroegtijdige betrokkenheid en een kosteneffectievere invulling zijn hierbij de belangrijkste items.

Als onderdeel van het experiment “Innovatie watertoets” heeft Royal Haskoning in opdracht van de Unie van Waterschappen in de periode januari – april 2006 twee quick scans uitgevoerd. De resultaten daarvan zijn weergegeven in deze rapportage.

1.2 Doelen en resultaat

De doelen van de twee quick scans luiden als volgt:

- *Quick scan 1*
Het verkennen van de mogelijkheden die de huidige initiatieven bieden om tot een meer vroegtijdige en meer kosteneffectieve watertoets te komen.
- *Quick scan 2*
Het verkennen van de mogelijkheden die de huidige werkprocessen bieden om tot een meer vroegtijdige en meer kosteneffectieve watertoets te komen.

Centraal staat het inzicht krijgen in mogelijkheden die huidige initiatieven en werkprocessen bieden om tot meer vroegtijdige en kosteneffectieve watertoets te komen. Quick scan 1 richt zich op de huidige initiatieven, quick scan 2 op de werkprocessen binnen de betrokken organisaties. In het bijzonder is de relatie tussen waterschap en gemeenten verkend. Het opstellen van inhoudelijke verbeteringen van de watertoets vallen buiten de focus van beide quick scans.

Beide quick scans zijn bedoeld als voorbereiding op vervolgprojecten die in de tweede helft van 2006 zullen worden uitgevoerd. Het ontwikkelen van draagvlak voor deze vervolgprojecten heeft daarom als rode draad door beide quick scans gelopen.

1.3 Aanpak project

In de aanpak van deze studie is aandacht geschonken aan het leren van elkaar door samenwerking. Dit komt tot uiting door de centrale positie van workshops. De quick scans bestonden globaal uit twee delen; de inventarisatie en de analyse. De inventarisatie heeft als doel om in een eerste fase alle mogelijk data te verzamelen, zodat deze daarna geanalyseerd kan worden. De inventarisatie heeft plaatsgevonden middels interviews¹ en een tweetal workshops (startbijeenkomst en een workshop). In de analysefase hebben met name de workshop en afsluitende bijeenkomst een rol gespeeld.

Selectie initiatieven

Sinds de introductie van de watertoets zijn er diverse initiatieven gericht op een soepele omgang met de watertoets ontstaan. Bij de start van de quick scans zijn door de opdrachtgever vijf initiatieven aangedragen, die vervolgens zijn verkend. Deze vijf initiatieven waren bij de start van de quick scans namelijk bekend. Tijdens de uitvoering van de quick scans zijn ons verschillende andere interessante initiatieven onder de aandacht gebracht. Indien informatie omtrent deze initiatieven aanwezig is, zijn deze kort beschreven in de rapportage.

In de quick scans wordt dus geen volledig / uitputtend beeld van alle initiatieven gericht op een flexibele omgang met de watertoets geschetst. Wel is er voldoende informatie verzameld op basis waarvan zinnige uitspraken kunnen worden gedaan. Door de focus op vijf initiatieven zijn de resultaten een mix van “echte innovaties” en van innovaties die mogelijk ook elders spelen. De volgende initiatieven zijn bij aanvang van de quick scans geselecteerd en verkend:

- De watertoets online: waterschap Hunze en Aa's;
- Het watertoetsloket: waterschap Roer en Overmaas;
- Het project AquaRo: waterschap Rivierenland;
- De aanpak postzegelplannen: waterschap Veluwe;
- De interactieve waterkansenkaarten: Noord Nederland & waterschap De Dommel.

Daarnaast worden in paragraaf 2.6 initiatieven van de volgende waterschappen kort beschreven:

- Het Hoogheemraadschap van Delfland;
- Het waterschap Reest en Wieden;
- Het waterschap Vallei en Eem;
- De Brabantse waterschappen
- Het waterschap Aa & Maas

1.4 Leeswijzer

Deze rapportage van de quick scans bestaat, naast de inleidende hoofdstukken en de bijlagen, globaal uit twee delen:

1. Een overzicht met de belangrijkste bevindingen per initiatief (hoofdstuk 2);
2. Een analysedeel van de resultaten (hoofdstuk 3) en doorkijk naar de projectvoorstellen (hoofdstuk 4).

¹ Een overzicht van de geïnterviewden is in bijlage 1 opgenomen.

2 DE INITIATIEVEN UITGELICHT

In dit hoofdstuk worden de initiatieven die in de quick scans zijn verkend beschreven. Daarbij is telkens aangegeven wat de werkingssfeer is. Tevens zijn randvoorwaarden in termen van toepasbaarheid en de relatie met de verschillende fasen van de watertoets weergegeven.

Er zijn twee accenten in de werkingssfeer van de initiatieven te onderscheiden:

- Het leveren van een bijdrage aan een efficiënter toetsproces: **'vergemakkelijken'**
- Het bevorderen van een vroegtijdiger betrokkenheid van waterschappen bij gemeentelijke planvorming **'triggeren'**. Met triggeren wordt bedoeld dat waterbeheerders planvormers ertoe aanzetten water eerder in het planvormingsproces, en als wezenlijk onderdeel van ruimtelijke plannen, te incorporeren.

Om te kunnen leren van de andere initiatieven, is het noodzakelijk de randvoorwaarden voor gebruik te kennen. Respondenten geven aan dat de toepasbaarheid van de initiatieven in grote mate wordt bepaald door:

- Contextgebonden aspecten; een initiatief is ontstaan vanuit een bepaalde wens (doel, doelgroep) en in een bepaalde situatie (tijd, kenmerken beheersgebied (stedelijk – landelijk), binnen of tussen specifieke organisaties);
- Communicatieve aspecten; voor het gebruik van een initiatief is een goede introductie en begeleiding essentieel.

Ter volledigheid zijn bij de beschrijving van de verschillende initiatieven de specifieke randvoorwaarden opgenomen.

2.1 Watertoets online (waterschap Hunze en Aa's)

Het waterschap Hunze en Aa's heeft een digitaal systeem ontwikkeld waarmee de watertoets-procedure via het internet kan worden afgehandeld; de 'Online Watertoets'. Dit is een portal (op internet) waarmee de aanvragen van gemeenten voor advies van het waterschap in het kader van een watertoets gestructureerd en gestroomlijnd worden. Het doel van het portal is om de efficiëntie (structuur, tijd en geld) van deze aanvragen te vergroten en digitalisering (van informatieoverdracht) te stimuleren. Speerpunten zijn:

- Toegankelijkheid: het verminderen van de bewerkelijkheid van de eerste informatieverstrekking en het genereren van een startdocument voor het planproces;
- Herkenbaarheid: voor de informatieverstrekking is maatwerk vereist, maar deze wordt op uniforme wijze gepresenteerd met een steeds wisselende inhoud;
- Klantvriendelijkheid: het advies is (meer) op maat en per direct beschikbaar en toe te sturen;
- Reactietijd: het stroomlijnen van het proces/procedure van de watertoets.

Het initiatief werkt als volgt:

- Gemeenten doorlopen (op internet) een vragenlijst (met betrekking tot het initiatief²) waarbij zij direct informatie kunnen downloaden (kaarten³, (beleids)documenten);
- Op basis daarvan krijgen de initiatiefnemers een (digitaal) waterdocument waarin aangegeven wordt in hoeverre betrokkenheid van het waterschap nodig is en waar op hoofdlijnen beleid en handvatten voor omgang met water zijn weergegeven;
- De aanvragen worden bij het waterschap (centraal) gearhiveerd en doorgestuurd naar de personen die voor de betreffende gemeente contactpersoon zijn.

Met behulp van het portal kan het waterschap in een vroegtijdig stadium die ruimtelijke ontwikkelingen waarbij het waterschap intensiever betrokken wil zijn, signaleren en daarop inspelen. Informatie wordt snel aangeleverd en aanvragen gestructureerd en gebundeld.

Relatie met fasen in het watertoetsproces⁴

Werkingsfeer

De werkingsfeer van het portal is gericht op:

- Een structurering van gegevensverzameling;
- Een vergemakkelijking van gegevensuitwisseling (met internet als medium).

Door de werking van het initiatief interactief watertoetsen wordt een beperking van de tijdsbesteding en personele inzet per toets bij gemeente en waterschap bereikt.

Randvoorwaarden

Voor het gebruik van dit initiatief is omgang met internet en een aansluiting hierop de enige harde randvoorwaarde. Het initiatief is tot dusverre alleen bruikbaar voor de initiatieffase van de watertoets en op het moment alleen voor de kleinere ruimtelijke plannen. Het waterschap wil dit model voor de vervolgstappen in de watertoets verder uitwerken. Hierbij wil zij gebruik maken van de kennis en ervaring van andere waterschappen.

² In bijlage 6 is deze vragenlijst opgenomen.

³ Momenteel is deze toepassing overigens nog niet beschikbaar.

⁴ In geel is aangegeven op welke fase en processtappen het initiatief betrekking heeft.

2.2 Watertoetsloket (waterschap Roer en Overmaas)

In juli 2004 hebben de Limburgse waterbeheerders (waterschapsbedrijf, waterschap, provincie en Rijkswaterstaat) afgesproken om alle watertoetsaanvragen af te handelen via één loket: het watertoetsloket. Dit loket is ondergebracht bij de waterschappen Roer en Overmaas & Peel en Maasvallei. Het loket is de algemene vraagbaak voor vragen over de watertoets, hét adres waar alle aanvragen voor een watertoets naar toe kunnen en geeft één wateradvies.

Het watertoetsloket fungeert als algemene vraagbaak voor vragen en is het centrale meldpunt voor nieuwe ruimtelijke initiatieven. De doelstelling van het watertoetsloket is bij oprichting als volgt verwoord:

“De advisering over ruimtelijke plannen in het kader van de watertoets, waarbij in principe de drie afzonderlijke waterbeheerders vanuit hun specifieke verantwoordelijkheden zijn betrokken, via één loket te laten verlopen met als eindresultaat één integraal wateradvies. Door samen te werken in het loket wordt de klantgerichtheid bevorderd, wordt de samenwerking van overheden tegen de achtergrond van Waterbeheer 21e eeuw extra benadrukt en zal worden bereikt dat de beschikbare menskracht efficiënter zal worden benut”

Het watertoetsloket werkt, uitgesplitst naar de verschillende fasen van de watertoets, als volgt:

- In de (initiatief)fase neemt de initiatiefnemer contact op met het watertoetsloket. Dit gebeurt bij voorkeur via het meldformulier⁵ watertoets. Het watertoetsloket organiseert vervolgens de beoordeling van de waterhuishoudkundige relevantie (eventueel in overleg met andere waterbeheerders) en maakt de noodzaak tot vooroverleg helder. De aanvrager krijgt van het loket te horen of het ingediende plan voldoende rekening houdt met de waterhuishouding en met welke waterbeheerders hij contact moet opnemen. Zonodig geeft het loket een (pré-)wateradvies om delen van het plan aan te passen.
- In de ontwikkel- en adviesfase krijgt het plan concreet vorm en geeft de waterbeheerder haar advies af (binnen een termijn van 3 tot 8 weken). De initiatiefnemer bepaald in de besluitvormingsfase hoe het advies uiteindelijk doorvertaald wordt in het plan. Deze keuze wordt duidelijk gemaakt in de waterparagraaf.
- In de beoordelingsfase bepaalt de beoordelaar of het plan “de toets van een goede ruimtelijke ordening” kan doorstaan.

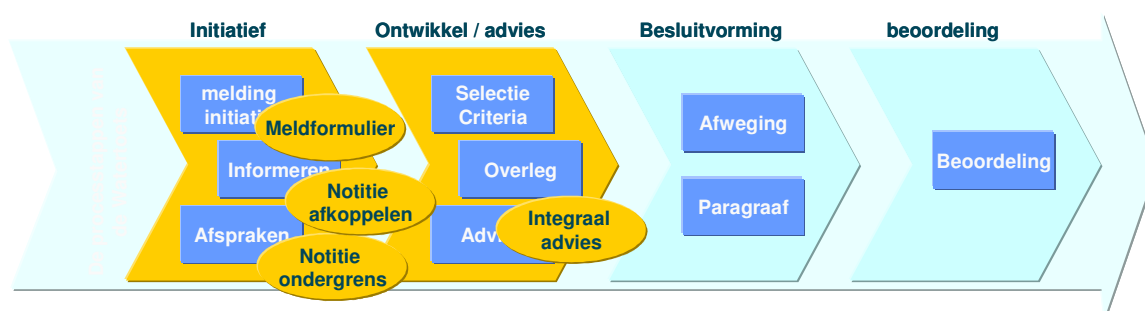
Naast de instelling van het loket dat met name gericht is op de eerste twee fasen van het watertoetsproces, zijn vier “producten” van dit initiatief het noemen waard. Deze producten zijn geen innovatieve elementen van het loket, maar bepalen voor een groot deel wel de werkings sfeer van het loket. Het loket heeft de totstandkoming ervan vergemakkelijkt, maar waarschijnlijk werken andere waterschappen ook met soortgelijke “producten”. Het betreft:

- Het meldformulier; doel van het meldformulier is gestructureerd informatie over de aanvraag te verzamelen;

⁵ In bijlage 6 is dit meldformulier opgenomen.

- De notitie ondergrens; hierin wordt aan de hand van een stroomschema⁶ duidelijk of het doorlopen van de watertoetsprocedure noodzakelijk is;
- De notitie verantwoord afkoppelen⁷; hierin geven de waterbeheerders richtlijnen om afgekoppeld regenwater op een verantwoorde wijze af te voeren naar beek of bodem. Het waterschap adviseert om deze richtlijnen bij nieuwe ruimtelijke plannen en bouwplannen toe te passen en in de waterparagraaf van het plan te beschrijven;
- Het integrale wateradvies; dit is er op gericht om tot één gezamenlijk advies van alle waterbeheerders te komen.

Relatie met fasen in het watertoetsproces

Werkings sfeer

De werkingssfeer van het watertoetsloket kan als volgt worden samengevat:

- Een structurering van gegevensverzameling;
- Het aanleveren van standaard informatie;
- Een snelle bepaling van de waterhuishoudkundige relevantie;
- De afstemming cq integratie van de verschillende toetsoordelen.

Het initiatief wordt als erg servicegericht en klantvriendelijk ervaren⁸.

Randvoorwaarden

De toepasbaarheid van het initiatief watertoetsloket worden sterk bepaald door de afspraken die waterbeheerders onderling hierover maken. Over mandatering (integraal advies), het inrichten van een loket, adviestermijnen dienen heldere afspraken te worden gemaakt. Aan de andere kant stelt het gebruik van een meldformulier eisen aan de aan te leveren informatie van een initiatiefnemer.

2.3 AquaRo (waterschap Rivierenland)

Het project AquaRo is een methodiek gericht op het stroomlijnen van informatie en processen binnen en tussen organisaties. De kracht van de methodiek ligt in de integraliteit en bundeling van kennis, beleid, voorbeelden en procesinformatie rond water en ruimtelijke ordening. AquaRo is als pilot voor de gemeente Nijmegen

⁶ In bijlage 6 is dit stroomschema toepassingsbereik watertoets opgenomen.

⁷ www.overmaas.nl (E-loket dan Watertoetsloket)

⁸ Evaluatie watertoets(-loket), provincie Limburg, april 2006

uitgewerkt. Indien AquaRo volledig is ontwikkeld en “gevuld” met informatie kan het fungeren als integraal watermedium voor informatie & kennis met inspiratievoorbeelden voor RO-ers. De verwachting is dat hierdoor water beter in de ruimtelijk plannen wordt meegenomen en de watertoets sneller en efficiënter verloopt.

De primaire doelstelling van het AquaRO project is:

Bij ruimtelijke ontwikkelingen in Nederland dient een betere afstemming plaats te vinden van de eisen en wensen vanuit water en vanuit RO. Dit betekent dat de communicatie hierover moet worden verbeterd en dat een breder draagvlak voor integrale planvorming moet worden gecreëerd.

Subdoelen van het project zijn:

- I Mensen verleiden en inspireren tot synergie tussen water en RO;
- II Betere informatievoorziening;
- III Betere werkprocessen.

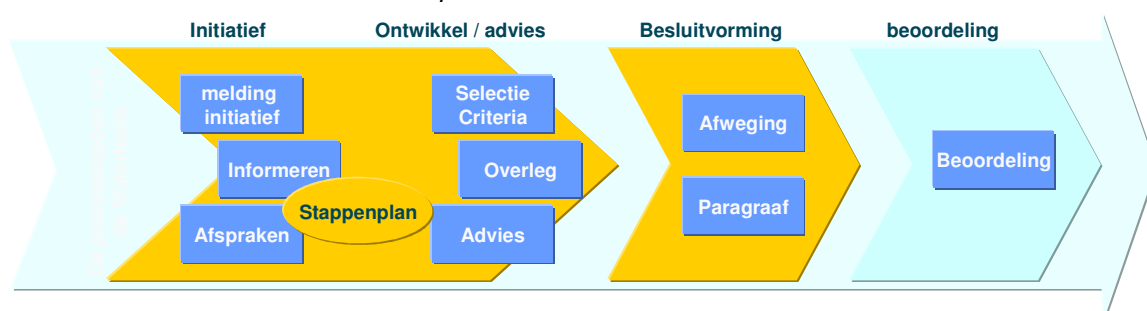
Het beoogde resultaat is een informatie & communicatie methodiek waarmee een verband wordt gelegd tussen de op duurzaamheid gerichte waterambities met bijbehorende randvoorwaarden en de daadwerkelijke ruimtelijke realisatie van maatregelen.

De methodiek wil het volgende bereiken:

- Een eenvoudige toegang tot het wettelijke kader en het beleid van overheden (nationaal, provincie, waterschappen, gemeenten) en drinkwatermaatschappijen;
- Een eenvoudige toegang tot waterkennis, begrippen, kaarten etc;
- Het aanbieden van waterkennis op het abstractieniveau dat aansluit op het niveau van het ruimtelijke planproces.

Aan de hand van een stappenplan dat initiatiefnemers doorlopen wordt helder of er wel of geen watertoets noodzakelijk is. Idee is voor plannen onder een bepaalde grens te werken met standaard wateradviezen en aanzetten te geven voor standaard waterparagraaf teksten.

Relatie met fasen in het watertoetsproces

Werkings sfeer

De werkingssfeer van de methodiek kan worden samengevat in de volgende punten:

- Het vergemakkelijken van wederzijdse informatievoorziening;
- Het aanpassen van werkprocessen;
- Het verleiden / inspireren tot synergie;
- Een betere afstemming en communicatie tussen water en RO.

Het meest innovatieve van de methodiek is dat deze niet vanuit watertoets is ingestoken, maar vanuit een ruimtelijke invalshoek. Bijzonder is daarnaast dat er aan het project een implementatiestrategie is gekoppeld, gericht op de omgang van de methodiek bij met name kleinere gemeenten onder de aandacht te brengen (= fase II).

Randvoorwaarden

Deze methodiek vraagt veel van organisaties met name op het gebied van het beheer en het up-to-date houden van informatie. Zo dienen er duidelijke afspraken te worden gemaakt over wie waar en hoe de informatie wordt beheerd. Momenteel is het nog onduidelijk wie de informatie eigenaar gaat worden. Ook het up-to-date houden van informatie is een aandachtspunt;

Voorwaarde is dat beide partijen, zowel de initiatiefnemer als de waterbeheerder, achter het initiatief staan (het moet ook binnen de cultuur van organisaties passen). Dit geldt bij dit initiatief in grotere mate dan voor de andere initiatieven. Er bestaat een bepaalde kritieke massa aan informatie, een valkuil is namelijk dat veel informatie niet ingevuld wordt en dat er daardoor veel witte vlekken in het systeem blijven. Een afbreukrisico is de omvang van het bouwwerk voor met name kleinere gemeenten.

2.4 Aanpak postzegelplannen (waterschap Veluwe)

Vanuit haar ervaring dat voor een bepaalde categorie plannen en besluiten (postzegelplannen) de watertoets voor kleine plannen in een eenvoudigere vorm efficiënter zal zijn, heeft Waterschap Veluwe een aangepaste werkwijze bij de watertoetsprocedure voor “postzegelplannen” ontwikkeld. De waterbelangen in deze plannen zullen niet meer door tijdrovend en intensief overleg worden gewaarborgd, maar door melding van de plannen, algemene (halfjaarlijkse) overleggen, een standaard waterparagraaf/standaard wateradvies en een (half)jaarlijkse evaluatie. Het doel van de aanpak is een flexibelere en minder intensieve omgang met kleinere RO-plannen.

Gebaseerd op ervaringen in de afgelopen jaren bij het uitvoeren van de watertoets hanteert Waterschap Veluwe de volgende definitie van “postzegelplannen”:

Onder postzegelplannen worden verstaan: (partiële) herzieningen en vrijstellingen ex artikel 19 WRO binnen en buiten stedelijk gebied welke betrekking hebben op minder dan 10 woningen of de introductie van minder dan 1500 m² extra verhard oppervlak.

Het waterschap heeft deze aanpak helder gecommuniceerd naar alle gemeenten binnen haar beheersgebied. Daarnaast kunnen gemeenten de notitie “watertoetsprocedure voor postzegelplannen” downloaden van de website.

De aanpak bestaat uit de volgende onderdelen:

- Melding: om als waterbeheerder een overzicht te hebben van alle “postzegelplannen” is het noodzakelijk dat de gemeente ze bij het waterschap meldt. Dit kan bijvoorbeeld door maandelijks een overzicht te sturen van de postzegelplannen;
- (In)formele overleggen tussen gemeenten en waterschap zijn en blijven een belangrijke succesfactor voor het slagen van de watertoets. Dit zijn, naast de halfjaarlijkse ‘Water en Ruimtelijke Ordening’ -overleggen, vooral ook de frequente contacten tussen gemeente en Waterschap Veluwe. Het overleg met gemeenten biedt in toenemende mate de mogelijkheid vroegtijdig en open met elkaar te

- communiceren over ruimtelijke plannen en besluiten en de gewenste invulling van de watertoets (= watertoets op maat);
- Binnen stedelijk gebied: aangezien binnen het stedelijke gebied het watersysteem al zeer sterk beïnvloed is, hoeft bij postzegelplannen binnen het stedelijke gebied naast het standaard wateradvies geen art.10 BRO-overleg gevoerd te worden. Het wateradvies in de standaard waterparagraaf⁹ is met deze brief voor al deze plannen bij voorbaat gegeven;
 - Buiten stedelijk gebied: “postzegelplannen” in het buitengebied kunnen meer impact hebben op het watersysteem en in het buitengebied is het watersysteem minder beïnvloed door menselijke ingrepen. Daarom dient naast dit vooraf gegeven wateradvies voor alle plannen in het buitengebied nog wel “ondersteunend” advies overlegd te worden (dit kan bijvoorbeeld het art. 10 BRO-overleg zijn).

Het standaard advies bevat een advies en enkele randvoorwaarden waaraan het plan moet voldoen. Afwijken van het advies mag, indien beargumenteerd.

Relatie met fasen in het watertoetsproces

Werkingsfeer

De werkingssfeer van het initiatief is:

- Een standaardisatie van wateradvies en aanzet voor waterparagraaf;
- Het eenvoudig afdoen van plannen waar geen waterwinst is te halen;
- Gericht op efficiënte aanpak kleinere plannen.

Naast de standaard procedure kent het waterschap een waardeoordeel vrije signaleringskaart die gericht is op het overdragen van informatie. Dit is géén functiegeschiktheidskaart, maar heeft tot doel gemeenten te informeren over wat er specifiek gebied speelt (zowel hard als beleidsmatig). De kaart is het resultaat van een aantal gestapelde GIS-kaarten en wordt door de afdeling ION (Informatie Ondersteuning) beheerd.

Randvoorwaarden

- Om in de halfjaarlijkse overleggen de plannen na te kunnen lopen, dienen gemeenten hier een overzicht (logboek) van bij te houden. Hiervoor is overigens geen borging in de notitie voor opgenomen;
- Er is geen sprake van compensatie van cumulatie van kleine plannetjes. Hiermee dienen de betrokkenen in te stemmen.

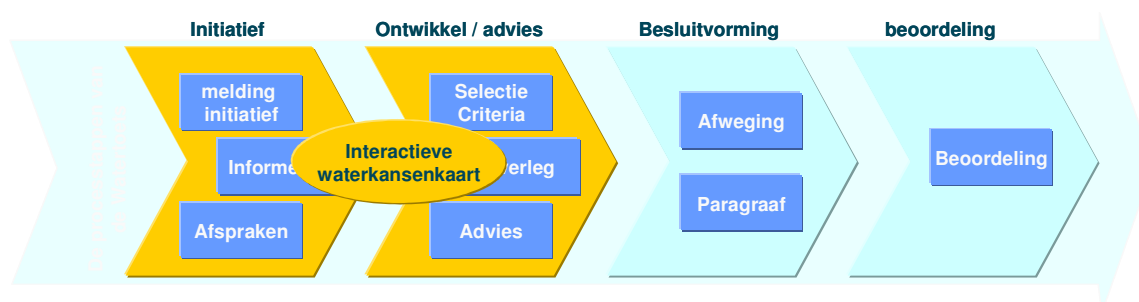
⁹ In bijlage 6 is het standaard wateradvies en aanzet voor waterparagraaf opgenomen.

2.5 Interactieve waterkansenkaarten (waterschappen in Noord Nederland & De Dommel)

De waterkansenkaart¹⁰ is een GIS tool dat gebruikt wordt door het waterschap in de communicatie met gemeenten rondom de watertoets. De tool laat op grond van hydrologische informatie (met name de kwantitatieve wateropgave) zien welke gebruiksfuncties mogelijk zijn. De kaart maakt inzichtelijk waar functies wel of niet samengaan met water. Er kan op gebiedsniveau ingezoomd worden. De tool kan gezien worden als bundeling van relevante waterinformatie in één gebied. Ter controle wordt vaak in het veld bekeken of de gegevens kloppen (in verband met verouderde basisinformatie). Deze controle stimuleert een goede samenwerking tussen waterschap en gemeente. Voor een

Het doel van de Interactieve waterkansenkaart is niet het ontwikkelen van de kaart, maar het hebben van een interactief communicatiemiddel met basisdata en criteria. Deze tool geeft inzicht in hoe het watersysteem werkt en waarom een functie daar geschikt cq ongeschikt is. Het is een hulpmiddel bij het geven van het wateradvies. Daarnaast kunnen, door de samenwerking tussen waterschappen, gemeenten die in meerdere waterschappen liggen op een uniforme wijze benaderd worden bij bijvoorbeeld structuurplannen en waterplannen.

Relatie met fasen in het watertoetsproces

Werkingsfeer

De werkingssfeer van de interactieve waterkansenkaart is:

- Het koppelen van locaties aan mogelijkheden voor functies in twee sporen:
 - Qua beleidslijnen;
 - Qua fysieke aspecten (met name hydrologische informatie).
- Het voorsorteren op een beoordeling (toets);
- Een betere communicatie over de wateraspecten in een RO plan.

Randvoorwaarden

Momenteel is het gebruik van de kaart alleen mogelijk voor (een selectieve groep) medewerkers van het waterschap. Voor gebruik van de kaart is het hebben van een GIS applicatie noodzakelijk. Gebruikers hebben daarnaast enige technische achtergrondkennis nodig, want het is een complex systeem dat weinig gebruiksvriendelijk is.

¹⁰ In bijlage 6 is een voorbeeld van een waterkansenkaart opgenomen.

2.6 Resterende initiatieven / innovaties

Prestatie indicator (Hoogheemraadschap van Delfland)

De prestatie indicator (PI) is opgesteld vanuit de wens om inzicht te krijgen in de effecten van de wateradviezen. Het doel is op een zodanige manier watertoets gerelateerde gegevens te archiveren zodat die als basis kunnen dienen voor periodieke evaluaties. De PI bestaat uit een database die vanuit een aantal schermen kan worden benaderd voor: invoeren, uitvoeren en bekijken van gegevens. Door het toepassen van de PI wordt het toetsproces uniform en transparant en worden de gegevens vastgelegd (oa van belang voor het management).

Werkwijze waterschap Reest en Wieden

De werkwijze van waterschap Reest en Wieden is gevormd vanuit de wens tot meer standaardisatie, maar nadrukkelijk wordt een bepaalde mate van flexibiliteit in stand gehouden. Het watertoetsproces is in de standaardisatie vertaald naar een stappenplan, dat bestaat uit 7 stappen. Per stap is beschreven welke actie wordt verwacht en welk product daarbij hoort. Op basis van een invulijst¹¹ en beleidsdocumenten kan er voor een standaard of verkorte procedure worden gekozen. Voor de verkorte procedure zijn teksten voor een standaard waterparagraaf geformuleerd.

Afsprakennotitie Waterschap Vallei en Eem en gemeente Amersfoort

Waterschap Vallei en Eem heeft een aantal afspraken gemaakt over de omgang met de watertoets met de gemeente Amersfoort. Voor de gemeenten Veenendaal, Leusden, Nijkerk en Baarn zijn soortgelijke afsprakennotities in de maak. Er zijn afspraken opgenomen over in welke gevallen het waterschap of de provincie geraadpleegd willen worden. Ook is afgesproken op welk moment in het proces het waterschap om advies wordt gevraagd bij ruimtelijke ordeningsplannen. Door de afsprakennotitie weten de medewerkers van de gemeente en het waterschap elkaar goed te vinden en is het begrip voor elkaars belangen toegenomen.

Brabantse aanpak

Binnen de Provincie Noord-Brabant bestaat het Platform Watertoets waarin door watertoetscoördinatoren uiteenlopende zaken die met de watertoets te maken hebben, worden afgestemd tussen de waterbeheerders en de Provincie.

Privaat rechtelijke overeenkomsten waterschap Aa en Maas¹²

Waterschap Aa en Maas heeft een visie opgesteld hoe om te gaan met binnenstedelijke plannen die kleiner zijn dan 3000 m². Hiervoor zijn (water-)contracten met (de grotere) gemeenten afgesloten. Binnen deze contracten hebben gemeenten enige mate van vrijheid. Doel is het gedrag enigszins te beïnvloeden door per plantype aan te geven wat de ondergrenzen en voorwaarden zijn. Ook werken de contracten door in de waterplannen. Compensatie maakt geen deel uit van de contracten.

¹¹ In bijlage 6 is hier een voorbeeld van opgenomen.

¹² In bijlage 6 is hier een voorbeeld van opgenomen.

Tenslotte zijn initiatieven / innovaties aangedragen die niet zijn geanalyseerd, maar wel het noemen waard zijn. Dit zijn:

- Waterschappen Roer en Overmaas / Aa en Maas; modelvoorschriften voor bestemmingsplannen
- Kamer van Koophandel; digitale handtekening (PDF-signing)
- Digitale wateratlas Fryslan
- WIA
- Informatie uitwisseling keurzoneringen in het kader van DURP
- AuqaGIS (uitbreiding van IMWA)

3 RESULTATEN

In dit hoofdstuk wordt toegelicht op welke wijze de initiatieven kunnen worden getypeerd. Dit gebeurt door de (elementen van) initiatieven te positioneren, in te gaan op de gevolgen voor de werkprocessen rondom de initiatieven en door de mogelijke combinaties van elementen uit de initiatieven toe te lichten. Achtereenvolgens worden onderstaande zaken behandeld:

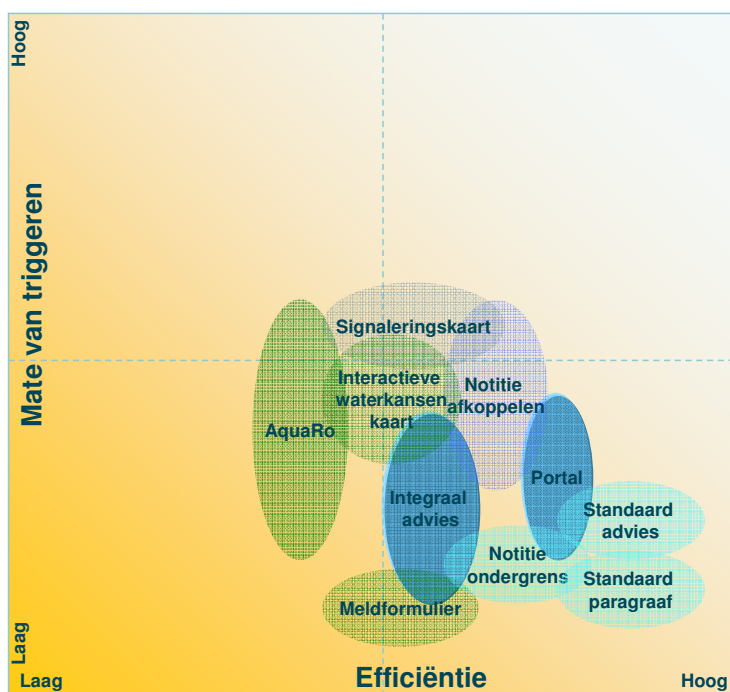
- De overall impressie van de werkingssfeer van de initiatieven;
- De versterking van waterschappen en gemeenten als gevolg van de watertoets;
- Het communicatieve aspect van de initiatieven;
- De combinatiemogelijkheden van elementen uit de initiatieven.

3.1 Een overall impressie van de innovaties

De quick scans zijn met name op de interactie tussen gemeente en waterschap gefocust. Het accent van de onderzochte initiatieven ligt op het stroomlijnen van deze interactie. Deze stroomlijning leidt tot een grotere efficiency van vooral de omgang met kleinere ruimtelijke plannen. Enkele (elementen van) initiatieven hebben betrekking op specifiek deze kleinere plannen, anderen richten zich op zowel de kleinere als de grotere plannen. Uit de interviews en workshops kwam naar voren dat belangrijke aspecten in de werkingssfeer van de initiatieven zijn:

- Een verbeterde en gestructureerde gegevensoverdracht;
- Het werken met vaste contactpersonen;
- Het vergemakkelijken van oordeelsvorming door bundeling van informatie, het snel doorlopen van een stappenplan en het snel bepalen van de waterrelevantie.
- Een standaardisering van adviezen en waterparagrafen

Indien (elementen van) initiatieven aan de hand van de thema's triggeren en vergemakkelijken worden gepositioneerd, blijkt dat het triggeren van gemeenten tot vroegtijdig inschakelen van het waterschap sterk onderbelicht is. Onderstaand figuur positioneert deze elementen op de assen triggeren en vergemakkelijken.

Figuur 3.1: positionering van (elementen van) initiatieven

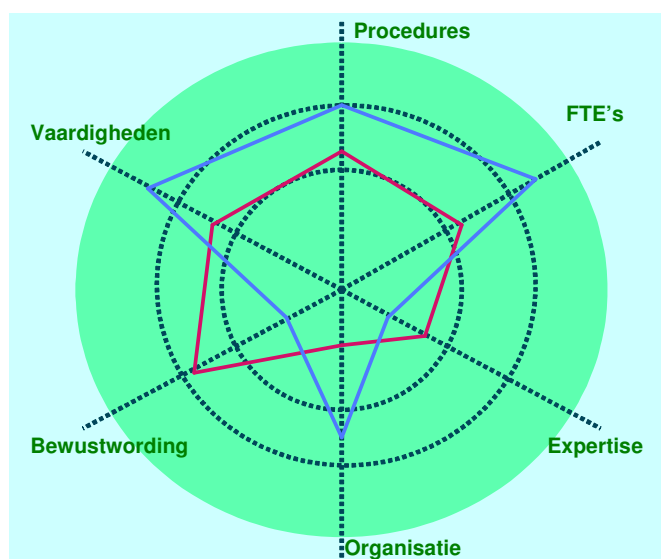
Hierbij moet worden opgemerkt dat de elementen een verschillend detailniveau hebben. Doel van de figuur is slechts een illustratie van de werkingssfeer te geven.

3.2 Versterking waterschappen en gemeenten als gevolg van de watertoets

In de quick scans is onderzocht welke aspecten van de werkprocessen binnen gemeenten en waterschappen zijn beïnvloed door het watertoetsproces. Er blijken grote verschillen te bestaan tussen gemeenten en waterschappen qua aspecten van werkprocessen waarop zij zich hebben versterkt. In figuur 3.2 is voor zowel waterschappen als gemeenten aangegeven op welke aspecten men zich heeft versterkt als gevolg van de watertoets.

De versterking van de waterschappen en gemeenten als gevolg van de watertoets is weergegeven op basis van 6 assen. Dit zijn:

- Organisatie (verandering van structuren, posities van medewerkers, mandatering);
- Procedures / procesafspraken (vastomlijnde procedures, vastgestelde strategie);
- Bewustwording (van het waterbelang);
- FTE's (het aantal personen dat zich met de watertoets bezig houdt);
- Expertise (meer watergericht of juist RO gericht);
- Vaardigheden (communicatieve, onderhandelings-, procesmanagement vaardigheden en zaken als inlevings- en abstractievermogen van medewerkers).

Figuur 3.2: zwaartepunt versterking waterschappen en gemeenten als gevolg van de watertoets

De posities op de 6 assen zijn niet kwantitatief te onderbouwen, maar gebaseerd op kwalitatieve informatie. Het geschetste beeld werd op hoofdlijnen overigens onderkend door de aanwezigen tijdens de workshop. In het oog springende elementen hierbij zijn:

- Gemeenten hebben over het algemeen minder geïnvesteerd in de watertoets dan waterschappen. Het oppervlakte van de rode (gemeenten) "ster" is beduidend kleiner dan van de blauwe (waterschappen) ster. Gemeenten hebben zich met name op het gebied van bewustwording en in mindere mate op expertise versterkt.
- Voor waterschappen ligt het zwaartepunt op de versterking in de vaardigheden, de procedurele, de organisatorische sfeer en op het aantal FTE's. Bij reorganisaties wordt duidelijk stil gestaan bij deze vaardigheden (communicatief, pro-actief, open mind, etc).

3.3 Communicatie

Paragraaf 3.2 geeft de versterking van gemeenten en waterschappen als gevolg van de watertoets weer. Hier wordt ingegaan op de relatie die gemeenten en waterschappen rondom de watertoets hebben. Ingegaan wordt op de stand van zaken, de aandachtspunten en de behoeften die gemeenten en waterschappen hebben als het gaat om deze relatie.

Uit paragrafen 3.1 en 3.2 wordt duidelijk dat in de initiatieven het element triggeren (gericht op bewustwording van en handelen naar) onderbelicht blijft, maar dat de initiatieven wel een communicatief element bevatten. Communicatie wordt namelijk gezien als essentiële randvoorwaarde voor het gebruik van de innovaties. Procesafspraken als gevolg van initiatieven worden doorgaans namelijk helder gecommuniceerd. Uit de analyse van werkprocessen van de specifieke initiatieven, blijkt tevens dat vrijwel alle waterbeheerders actief met relatiebeheer omgaan.

Communicatie over de watertoets wordt door de respondenten als cruciaal ervaren voor een goed resultaat. Daarom is hieronder de stand van zaken voor wat betreft communicatieve en HRM elementen van de innovaties binnen waterschappen en gemeenten opgesomd:

- Zowel gemeenten als waterschap merken op dat, indien hiernaar wordt gevraagd, de onderlinge communicatie goed verloopt. Dit heeft met name te maken door de “relatief” korte lijntjes tussen de organisaties. Men kent elkaar. Dit is onder andere het gevolg van de watertoets, maar meer nog vanwege de recente brede aandacht voor water en de samenwerking die daar logischerwijs uit voortvloeit.
- Volgens enkele gemeenten is er intern nog wel een slag te maken op het gebied van communicatie tussen de “watermensen” en andere afdelingen.
- Tijdens de slotbijeenkomst is opgemerkt dat standaardiseren geen doel op zich is. Het waterbelang prominenter in de ruimtelijke afweging krijgen is dat wel. Houd rekening met het menselijke aspect, de relaties tussen gemeenten en waterschap staan centraal.
- Waterschappen en gemeenten geven aan niet over uitgewerkte communicatiestrategieën te beschikken (er bestaat geen uitgestippelde corporate communication). Wel wordt er steeds meer met vaste contactpersonen of accountbeheerders gewerkt. Aan sommige initiatieven zijn wel communicatie trajecten gekoppeld, zoals AquaRo. Daarnaast geven veel waterschappen aan via “klantbijeenkomsten” gemeenten en andere initiatiefnemers op de hoogte te stellen van een innovatieve aanpak van de watertoets.
- Naast deze introducties van innovaties in “klantbijeenkomsten” geven waterschappen aan via periodieke overleggen water brede aangelegenheden (waaronder watertoets) op de agenda te zetten. Dit zijn zowel bestuurlijke als ambtelijke overleggen tussen waterschap en gemeente.
- Waterschappen gebruiken de watertoets niet om zich in de regio als centrale instantie op watergebied te profileren;
- Gemeenten geven veelal aan graag van waterschappen te horen wat er van ze verwacht wordt, de initiatieven werken veelal drempelverlagend. Contacten hebben vaak een persoonlijk karakter en ze werken vaak aanbodgericht.

Respondenten hebben aangegeven dat het communicatieve element van (initiatieven rondom) de watertoets cruciaal is. Voor wat betreft een goede communicatie zijn de volgende aandachtspunten genoemd:

- Richt je communicatie niet alleen op gemeenten, maar ook op de brede doelgroep (gemeenten, provincies, projectontwikkelaars en particulieren);
- Luister naar gemeenten bij het opstellen van eventuele communicatietrajecten. De wens van de doelgroep dient uitgangspunt te zijn;
- Stel de dialoog centraal; luister naar RO-ervaringen;
- Waterplannen worden bij uitstek gezien als middel om waterambities in brede zin (de denklijn) weg te zetten en hierover in ieder geval te communiceren;
- Houd rekening met de drie bestuurslagen;
- Qua vaardigheden wordt relatiebeheer belangrijker, hier dient men rekening mee te houden bij vacatures;
- Inspirerend en triggerend zijn vraagt een cultuuromslag, een waterschap valt graag terug op kennis.

Gevraagd naar de behoefte die gemeenten en waterschappen hebben op communicatief gebied, komen de volgende punten naar voren. Deze aspecten zijn aangegeven door individuele respondenten, dus kunnen slechts als een indicatie worden gezien. Door gemeenten zijn genoemd:

- Externe communicatie is het belangrijkste; het werken met vaste contactpersonen / één aanspreekpunt kan worden uitgebreid;
- Daarnaast kan intern meer profilering van het waterbelang plaatsvinden, eventueel door duidelijker te benadrukken wie de watertoetscoördinator is.

Waterschappen geven aan behoefte vooral te zien in:

- Meer periodieke kennisimpulsen door bijvoorbeeld minisymposia;
- Meer periodieke schriftelijke / e-mail nieuwsbrieven, waarmee de watertoets continu maar low profile onder de aandacht blijft;
- Binnen de communicatie activiteiten de trigger elementen meer benadrukken en hier aandacht aan besteden;
- Harde elementen (zoals interactieve waterkansenkaarten) worden niet altijd gezien als hulpmiddel in de communicatie. Gebruik deze wel als zodanig om je doel te bereiken;
- Meer of nieuwe (interne) cursussen RO (planologie) voor watermensen.

3.4 Combinatiemogelijkheden innovaties

Terugkijkend naar de initiatieven blijkt dat er twee sporen zijn te onderscheiden in de uitwerking van eventuele combinatiemogelijkheden. Beiden hebben tot doel de efficiency in de omgang van de watertoets te vergroten.

- Het eerste spoor heeft betrekking op terugdringing van het aantal watertoetsaanvragen door hier afspraken over te maken en met ondergrenzen te werken. Het betreft dan met name het beperken van het aantal watertoetsen voor de kleinere ruimtelijke plannen.
- Spoor twee heeft betrekking op zowel de kleinere ruimtelijke plannen als de grotere plannen en is gericht op het standaardiseren van elementen binnen deze watertoetsen. Deze standaardisering betreft veelal ondersteunende elementen, zoals informatievoorziening. Het gaat om plannen waarbij waterwinst is te behalen.

Zoals reeds opgemerkt hebben de combinatiemogelijkheden van elementen uit de verschillende innovaties vooral betrekking op het aspect vergemakkelijken. Per spoor

geeft dit de volgende combinatiemogelijkheden van elementen uit de onderzochte initiatieven.

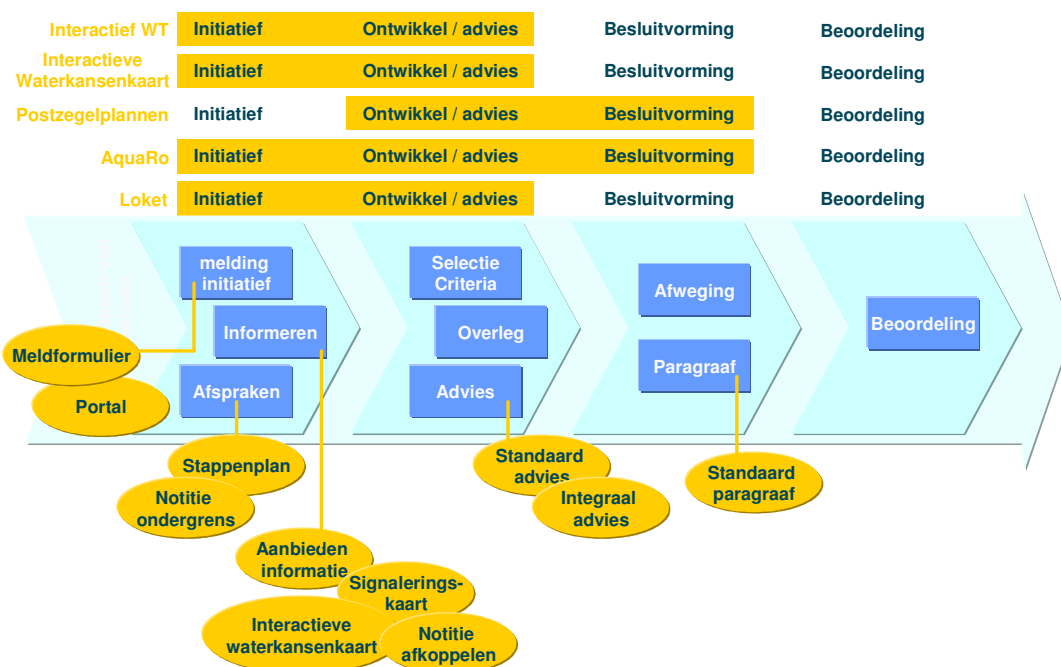
Spoor 1 “Beperken van watertoetsen waar geen waterwinst valt te behalen”

In verschillende initiatieven wordt gewerkt met een ondergrens voor plannen waar wel of geen watertoetsprocedure voor hoeft te worden doorlopen. Voor deze kleinere ruimtelijke plannen is een standaard afhandeling mogelijk. Uit de initiatieven blijkt dat dit gebeurt door standaard adviezen voor specifieke situaties mee te geven en voorbeelden mee te geven voor een invulling van de waterparagraaf. Er gelden dan standaard wateradviezen en waterparagrafen voor bepaalde situaties. Een manier waarop deze werkwijze vorm krijgt, kan een portal zijn of een door te lopen stappenplan / stroomschema.

Spoor 2 “Standaardiseren van elementen van watertoetsen waarbij wel waterwinst te behalen is”

Elementen van initiatieven die gericht zijn op vergemakkelijken (standaardiseren) van onderdelen van het watertoetsproces zijn bijvoorbeeld een standaard format voor een aanvraag(formulier). Andere mogelijkheden hebben met name betrekking op het versoepelen van informatieoverdracht door ICT-toepassingen (signaleringskaarten, interactieve waterkansenkaarten) en het faciliteren van het procedureverloop door ICT-toepassingen.

In onderstaand figuur zijn de initiatieven geclusterd weergegeven. In de bovenste 5 rijen is aangegeven op welke fase van het watertoetsproces de initiatieven met name betrekking hebben. In het onderste gedeelte zijn rondom de stappen (binnen de fasen) in het watertoetsproces eventuele combinatiemogelijkheden van elementen van de initiatieven aangegeven.

Figuur 3.3: eventuele combinatiemogelijkheden van elementen van de initiatieven

4 HOE VERDER

4.1 Terugkoppeling doelstellingen

Bij aanvang van de quick scans zijn twee doelen geformuleerd:

- Het verkennen van de mogelijkheden die de huidige initiatieven bieden om tot een meer vroegtijdige en meer kosteneffectieve watertoets te komen;
- Het verkennen van de mogelijkheden die de huidige werkprocessen bieden om tot een meer vroegtijdige en meer kosteneffectieve watertoets te komen.

De aspecten vroegtijdig en kosteneffectief staan centraal in beide doelstellingen. Terugkijkend naar de verschillende initiatieven blijkt dat deze nauwelijks leiden tot een meer vroegtijdige betrokkenheid van waterbeheerders in de ruimtelijke ordening. De watertoets als instrument leidt wel tot een meer vroegtijdige betrokkenheid, maar de innovaties nauwelijks. Volgens de betrokkenen wordt er wel gewerkt aan een vroegtijdige betrokkenheid, maar gebeurt dit via bijvoorbeeld reguliere overleggen, het werken met vaste contactpersonen / accounthouders. De initiatieven zijn vooral gericht op het vergemakkelijken en het komen tot een meer kosteneffectieve omgang met de watertoets. In het bijzonder de elementen gericht op de omgang met de kleinere ruimtelijke plannen leiden tot een grotere kosteneffectiviteit.

4.2 Richting geven

In voorgaand hoofdstuk zijn de resultaten geanalyseerd. Hier wordt de vertaalslag naar de toekomst gemaakt. In de tweede helft van dit jaar worden namelijk vervolgprojecten uitgevoerd met de resultaten van de quick scans als uitgangspunt. Onderstaande tabel geeft de conclusies van de quick scans nog eens weer.

Initiatief	Vergemakkelijkt	Triggert	Focus op waterschap	Focus op gemeente	Art. 19
Interactief watertoetsen					
- Internetportal	x		x	x	x
- Structureert informatie	x		x	x	
- Bevordert informatie-overdracht	x		x	x	
Interactieve waterkansenkaart					
- Structureert informatie	x		x	x	
- Bundelt informatie (overlay-techniek)	x		x	x	
- Voorziet informatie van geografische dimensie	x		x	x	
- Bevordert toetsing / beoordeling	x		x		
- Bevordert informatie-overdracht	x		x	x	
Aquaro					
- Stappenplan	x		x	x	x
- Inspiratie onderdeel				x	
- bevordert informatievoorziening	x		x	x	
Aanpak postzegelplannen					
- Signaleringskaart	x	x		x	
- Standaard advies	x		x		x
- Standaard paragraaf	x			x	x
Watertoetsloket					
- Meldformulier	x		x	x	x
- Notitie ondergrens	x		x	x	x
- Notitie verantwoord afkoppelen	x		x	x	
- Integraal advies	x			x	

Tabel 4.1: focus initiatieven

De tabel laat zien dat het accent (van de elementen) van de initiatieven ligt op vergemakkelijken en niet op triggeren. Daarbij zijn verschillende elementen van initiatieven gericht op een kosteneffectieve omgang met kleinere plannen te combineren. Het onderscheid in twee sporen (beperken aantal aanvragen en standaardiseren ondersteunende elementen overige aanvragen) is daarbij handig om de innovaties te ordenen. Hieronder worden de meest interessante mogelijkheden voor vervolgpogingen rondom de twee doelen van deze quick scans toegelicht.

Model omgang kleine ruimtelijke plannen (vergroten kosteneffectiviteit)

Uit de analyse van de initiatieven blijkt dat zij met name gericht zijn op het vergemakkelijken. Elementen van de initiatieven kunnen hierbij worden verdeeld in twee sporen. Spoor 1 is gericht op een beperking van het aantal aanvragen van de “kleinere” ruimtelijke plannen. De betreffende initiatieven vullen elkaar op die punten aan en zijn ontstaan vanuit een gezamenlijke achtergrond (behoefte aan een kosteneffectievere omgang). Het lijkt dus mogelijk om voor kleine plannen met een “standaard” voorstel aanpak (advies, aanzet voor waterparagraaf) te komen. Spoor twee is gericht op standaardisatie van elementen van watertoetsen waar wel waterwinst te halen is.

Een combinatie van initiatieven / innovaties met standaard wateradviezen en paragrafen lijkt voor de hand te liggen. Het gaat dan om de innovaties; aanpak postzegelplannen, het integrale advies (watertoetsloket) en de werkwijze van waterschap Reest en Wieden. Ook AquaRo werkt aan een standaard advies als onderdeel van het gehele concept.

Om te komen tot een kosteneffectievere aanpak van de kleinere RO-plannen zijn afspraken tussen waterbeheerder en initiatiefnemer van groot belang. Er kan geleerd worden van de huidige initiatieven waarin deze component zit, maar ook van de afsprakennotitie van Vallei en Eem of de privaatrechtelijke overeenkomsten van Aa en Maas.

Triggeren (naar een vroegtijdige betrokkenheid)

Het triggeren van de doelgroep om op een andere manier met water om te gaan door waterbeheerders blijft onderbelicht in de huidige initiatieven. Het triggeren was voor veel waterschappen ook niet het doel van de innovatie, dit lag vooral op het gebied van vergemakkelijken / het maken van een efficiencyslag. Achterliggend doel van de watertoets (water expliciet en evenwichtig meenemen in de ruimtelijke planvorming) kan in sterke mate door triggeren worden bereikt. Ook de procescomponent van de omgang, een vroegtijdige betrokkenheid, kan hierbij worden meegenomen. Daarom is triggeren op basis van een uitgesproken communicatiestrategie als belangrijk onderwerp voor vervolgonderzoek aangemerkt. Op basis van de bevindingen uit deze quick scans (met name de uitgesproken communicatiebehoeften van gemeenten en waterschappen (3.3)) is een eerste aanzet voor een strategie te formuleren.

4.3 Naar projectvoorstellen

Onderdeel van het doel van de quick scans is de definitie van een aantal projectvoorstellen. Uit bovenstaande analyse zijn vrij eenvoudig projectvoorstellen te destilleren. Hieronder worden de meest kansrijke daarvan kort beschreven. In de bijlage 2 is een uitgebreide beschrijving van de projectvoorstellen in tabelvorm opgenomen.

1 Standaard aanpak "kleine ruimtelijke plannen"

Dit projectvoorstel is gericht op het beschrijven (in de vorm van een factsheet) van relevante innovaties en hun onderlinge samenhang, dat zich uit in mogelijke combinatiemogelijkheden van de innovaties (gericht op kleinere RO-plannen). Het resultaat is een concrete "standaard" aanpak voor specifieke situaties (met name gericht op kleinere ruimtelijke plannen). De standaard aanpak voor plannen waar geen waterwinst te halen is leidt tot een grotere kosteneffectiviteit. Een creatieve aanpak blijft mogelijk voor plannen waar wel waterwinst te halen is.

2. Aandacht voor triggeren / naar een communicatiestrategie

Het triggeren van gemeenten om op een andere manier met de watertoets om te gaan staat hierin centraal. Deze andere omgang is er met name op gericht initiatiefnemers ertoe aan te zetten eerder contact op te nemen met de waterbeheerder in het kader van de watertoets (vroegtijdige betrokkenheid). Kortom; het bewustzijn van en het handelen naar. Als resultaat valt te denken aan een soort handreiking waarin elementen als relatiebeheer, communicatie en eventueel best practices zijn opgenomen. De resultaten van de quick scans vormen hier een goed uitgangspunt voor.

3. Inspiratie

Water biedt volop mogelijkheden voor de ruimtelijke ordening. Om deze zichtbaar te maken is de transformatie van de watertoets van "toets" naar ruimtelijk conceptueel model noodzakelijk. Het opstellen van een databank met inspirerende praktijkvoorbeelden als uitwerking hiervan vormt de kern van dit projectvoorstel. Het initiatief AquaRo is leidend, want dit kent een al inspiratiecomponent (ingestoken vanuit de wens van gemeenten). Dit projectvoorstel gaat met name op de creatieve kant van de watertoets in.

4. Referentiebank

Een systeem van een referentiebank, waarin specifieke (inhoudelijke) situaties worden benoemd en gekoppeld aan wateradviezen vormt projectvoorstel 4. Dit projectvoorstel is goed te koppelen met (of als onderdeel te zien van) projectvoorstel 1.

5. "Community of Practice" watertoets

Het communiceren van de resultaten van deze quick scan (en vervolprojecten!) aan de doelgroep is het centrale onderwerp van projectvoorstel 5. Opzetten van CoP's rondom bepaalde thema's is hiervoor een mogelijkheid. Indien deze een permanent karakter krijgen, zal op actieve manier het kennisnetwerk rondom de watertoets in stand worden gehouden. Afstemming met de communicatie over de landelijke evaluatie van de watertoets (RIZA) is cruciaal. Uit de slotbijeenkomst bleek dat deelnemers kennis nemen van elkaars innovaties (CoP als kennismakelaar) erg waarderen.

Conclusie projectvoorstellen

De behoefte van respondenten, zoals naar voren gekomen tijdens de interviews en workshops, bepaalt de kansrijkheid van de projectvoorstellen. Met dit als uitgangspunt zijn de projectvoorstellen 1 en 2 het meest interessant om op korte termijn uit te zetten. Projectvoorstel 4 kan eventueel als deelproject van het eerste projectvoorstel worden gezien.

Daarnaast is ook projectvoorstel 5 erg kansrijk, omdat tijdens de workshops duidelijk naar voren kwam dat onder de deelnemers de behoefte bestaat om informatie uit te wisselen rondom de watertoets. Een CoP als kennismakelaar is hiervoor bij uitstek geschikt. Projectvoorstel 3 is ook interessant, maar de uitwerking daarvan is door AquaRo al in gang gezet.

Bij uitvoering van de projectvoorstellen 3 en 5 is de Unie van waterschappen meer afhankelijk van ander partijen. In projectvoorstel 3 speelt AquaRo een prominente rol en voor projectvoorstel 5 is de afstemming met het RIZA (en AuquaGis) van groot belang. Projectvoorstel 3 en 5 bieden op hun beurt ook weer combinatiemogelijkheden. De voorbeeldendatabank (3) kan worden gekoppeld aan een CoP / portaal of loket. Instellen van CoP kan plaatsvinden naast de projectvoorstellen 1 en 2, waarover ongetwijfeld ook gecommuniceerd gaat worden. Eventueel kunnen deze projectvoorstellen input leveren voor thema's waaromheen een CoP gebouwd kan worden.

BIJLAGE 1: OVERZICHT GEINTERVIEWDEN

AquaRo

- de heer de Graaf, waterschap Rivierenland
- mevrouw Reijnierse, waterschap Rivierenland
- de heer Kraal, waterschap Rivierenland
- de heer Verhoeven, gemeente Nijmegen

Aanpak postzegelplannen

- de heer Duteweert; waterschap Veluwe
- de heer Slot; gemeente Nunspeet
- de heer Schreurs; gemeente Nunspeet

Watertoetsloket

- de heer de Redelijkheid, waterschap Roer en Overmaas
- mevrouw van de Winkel; waterschap Roer en Overmaas
- de heer Theunissen; waterschap Roer en Overmaas
- de heer van Oeffelt, gemeente Margraten
- mevrouw Wetzels, gemeente Margraten
- de heer Peters, gemeente Margraten

Interactieve waterkansenkaarten

- De heer Postma, gemeente Tytsjerksteradeel
- De heer Hazelaar, gemeente Tytsjerksteradeel
- De heer Nederhof, Wetterskip Fryslân
- Mevrouw Bijleveld, Wetterskip Fryslân

Watertoets online

- De heer Heijnen, Waterschap Hunze en Aa's
- De heer Hartman, Waterschap Hunze en Aa's
- Mevrouw Bruins, Gemeente Emmen

BIJLAGE 2 PROJECTVOORSTELLEN

1 Standaard aanpak “kleine ruimtelijke plannen”

Dit projectvoorstel is gericht op het beschrijven (in de vorm van een factsheet) van relevante innovaties en hun onderlinge samenhang, dat zich uit in mogelijke combinatiemogelijkheden van de innovaties (gericht op kleinere RO-plannen). Het resultaat is een concrete “standaard” aanpak voor specifieke situaties (met name gericht op kleinere ruimtelijke plannen). De standaard aanpak voor plannen waar geen waterwinst te halen is leidt tot een grotere kosteneffectiviteit. Een creatieve aanpak blijft mogelijk voor plannen waar wel waterwinst te halen is.

Project 1: Standaard aanpak “kleine ruimtelijke plannen”				
Algemeen				
Projectleider	Naam PM	Organisatie PM	Telefoon PM	E-mail PM
Projectorganisatie	Kernteam van vertegenwoordigers van: <ul style="list-style-type: none"> - UvW - Maximaal 3 waterschappen - Maximaal 2 provincies en 2 gemeenten. 			
Betrokkenen	Naast het kernteam: <ul style="list-style-type: none"> - De overige waterschappen - Provincies - De brede doelgroep (gemeenten, adviesbureaus, burgers) 			
Project- cq activiteit omschrijving				
Doelstelling	<p>Het opstellen van een factsheet met een overzicht van mogelijke innovaties van toepassingen van de watertoets. Bij de beschrijving van de innovaties komen de concrete toepassingen hiervan, de specifieke meerwaarde afzonderlijk en in onderlinge samenhang aan bod. De innovaties die meegenomen worden hebben zowel betrekking op het vergemakkelijken van de kleinere ruimtelijke plannen als op overige situaties.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een verdere uitwerking van combinatiemogelijkheden voor de omgang met kleinere plannen is mogelijk. - Geef duidelijk de voor en nadelen van de verschillende innovaties weer. - Houd rekening met het begrip kosteneffectiviteit. - Zet in op een concrete “standaard” aanpak voor specifieke situaties. - Er zijn mogelijkheden om de resultaten van het waterportaal, watertoets Online en AquaGis te koppelen (eventueel als separaat deelproject). 			
Vertreksituatie	<p>De resultaten van de quick scans vormen het uitgangspunt voor dit project (dat een verdiepingsslag is van de quick scans). Hierin worden namelijk een vijftal innovaties beschreven en op hoofdlijnen op een aantal andere innovaties ingegaan. De basisinformatie voor de verschillende innovaties is er namelijk al. Uit de quick scans blijkt dat er diverse innovaties gericht op een soepelere omgang van de watertoets zijn ontwikkeld en geïmplementeerd. En dat er verschillende mogelijkheden zijn om de innovaties te koppelen en te combineren tot nieuwe innovaties. Belangrijk is wel om in een eerste stap te bekijken of de initiatieven uit de quick scan innovaties genoeg zijn en of de selectie verbreed moet worden.</p>			
Stappen / activiteiten	<p>Hieronder is puntsgewijs een overzicht van de verschillende stappen opgenomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opstellen / samenstellen van overzicht van de relevante innovaties (op basis van resultaten quick scans). Doel is te inventariseren of de analyse compleet is of de selectie verbreed moet worden. - Opstellen van een concept factsheet (met per innovaties de meerwaarde, 			

	<p>randvoorwaarden en toepasbaarheid alsmede een overzicht van hun onderlinge samenhang). Dit gebeurt op basis van de resultaten van de quick scans, relevante literatuur en aanvullende interviews voor andere relevante innovaties.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bespreken / aanscherpen van de concept factsheet in de projectgroep. Doel is een concrete aanpak voor specifieke situaties te toetsen. (workshop) - Uitwerken van factsheet / concrete aanpak - Toetsing in kernteam - Oplevering definitieve rapportage 	
Beoogd resultaat	Een overzicht van de innovaties (specifieke meerwaarde en toepasbaarheid) en hun onderlinge samenhang. In de vorm van een concrete aanpak voor specifieke situaties.	
Proces		
	Beschrijving product	Opleverdatum
Tussenproduct 1	Startdocument met een overzicht van relevante innovaties	Juni 2006
Tussenproduct 2	Concept factsheet	Juni 2006
Tussenproduct 3	Verslag workshop (aanscherpen factsheet)	Aug. 2006
Tussenproduct 4	Uitgewerkte factsheet	Sept. 2006
Tussenproduct 5	Verslag toetsing in kernteam	Okt. 2006
Eindproduct	Definitieve rapportage	Okt. 2006
Projectbeheersing		
Afbreukrisico's	<ul style="list-style-type: none"> - Betrokkenheid van de doelgroep (het aan tafel krijgen van bv. gemeenten) - In het licht van het bovenstaande het gekozen tijdspad (zomer 2006) 	
Kosten	<ul style="list-style-type: none"> - +/- 15.000. - Hierbij is uitgegaan van het voorbereiden, faciliteren en rapporteren van 2 bijeenkomsten, het opstellen van de tussen- en eindproducten en 10 aanvullende (groeps-)interviews. 	
Q-criteria	<ul style="list-style-type: none"> - Afdoende flexibiliteit in modellen om modellen zonder verlies van meerwaarde op maat in waterschappen te kunnen hanteren (niet waterschap specifiek) - Een verdere uitwerking van de resultaten van de quick scans 	
Inform. & comm.	Het informeren en communiceren, richt zich met name op het kernteam. Er worden geen externe overlegstructuren opgetuigd.	

2. Aandacht voor triggeren / naar een communicatiestrategie

Het triggeren van gemeenten om op een andere manier met de watertoets om te gaan staat hierin centraal. Deze andere omgang is er met name op gericht initiatiefnemers ertoe aan te zetten eerder contact op te nemen met de waterbeheerder in het kader van de watertoets (vroegtijdige betrokkenheid). Kortom; het bewustzijn van en het handelen naar. Als resultaat valt te denken aan een soort handreiking waarin elementen als relatiebeheer, communicatie en eventueel best practices zijn opgenomen. De resultaten van de quick scans vormen hier een goed uitgangspunt voor.

Project 2: triggeren				
Algemeen				
Projectleider	Naam PM	Organisatie PM	Telefoon PM	E-mail PM
Projectorganisatie	Kernteam van vertegenwoordigers van: <ul style="list-style-type: none"> - UvW - Maximaal 3 waterschappen - Maximaal 2 provincies en 2 gemeenten. 			
Betrokkenen	Naast het kernteam: <ul style="list-style-type: none"> - De overige waterschappen 			

	- De brede doelgroep (gemeenten, adviesbureaus, burgers)	
Project- cq activiteit omschrijving		
Doelstelling	De initiatiefnemers te triggeren om op een andere manier met water om te gaan in de ruimtelijke planvorming. Doel is een beknopte communicatiestrategie om de watertoets structureel bij gemeenten onder de aandacht te brengen en deze hiermee te triggeren.	
Vertreksituatie	In de quick scans is bij de analyse van de werkprocessen uitgebreid stil gestaan bij de wensen van gemeenten en waterschappen op dit gebied. Hieruit blijkt dat in de huidige situatie waarin waterschappen door gemeenten nogal eens niet of te laat bij ruimtelijke planvorming worden betrokken. Waterschappen communiceren wel met gemeenten, maar dit is dikwijls niet consistent en structureel gericht op het promoten van de watertoets. Uit de quick scans komt naar voren dat met name de dialoog en het luisteren naar RO-ervaringen van belang is. Sommige waterschappen werken wel met vaste contactpersonen, schuiven aan bij reguliere overleggen en doen actief aan relatiebeheer, maar afstemming van deze activiteiten op de wensen van de doelgroep ontbreekt vaak. Het implementatieplan van AquaRo is een voorbeeld van hoe deze strategie vorm kan krijgen.	
Stappen / activiteiten	Hieronder is puntsgewijs een overzicht van de verschillende stappen opgenomen: <ul style="list-style-type: none"> - Analyse van huidige activiteiten rondom communicatie en meer specifiek het triggeren van de doelgroep. Uitgangspunt zijn de resultaten van de quick scans. - Interviews (5) met gemeenten gericht op hoe zij gecommuniceerd willen worden door de waterbeheerders. - Opstellen van een concept communicatiestrategie (In termen van communicatie acties en met een onderscheid in doelen, subdoelen en activiteiten) - Toetsing van deze strategie in de praktijk in een bijeenkomst met het kernteam en een aantal gemeenten. - Opstellen van de definitieve strategie in een communicatieplan. 	
Beoogd resultaat	De ontwikkeling van een basis communicatiestrategie en -plan om gemeenten te stimuleren om waterschappen in vroege planvormingstadia adequaat te betrekken. Hierbij dienen gemeenten expliciet aan te geven wat zij belangrijk vinden (vraag gestuurd plan).	
Proces		
	Beschrijving product	Opleverdatum
Tussenproduct 1	Analysedocument met huidige initiatieven	Juni 2006
Tussenproduct 2	Resultaten interviews met gemeenten	Juni /sept 2006
Tussenproduct 3	Concept communicatiestrategie	Aug /sept 2006
Tussenproduct 3	Resultaten bijeenkomst kernteam en gemeenten	Sept 2006
Eindproduct	Definitieve communicatiestrategie	Okt 2006
Projectbeheersing		
Afbreukrisico's	<ul style="list-style-type: none"> - Product moet geënt zijn op de eisen van de doelgroep (vooral gemeenten) - Betrokkenheid van de doelgroep (het gepland krijgen van 5 groepsinterviews bij gemeenten) 	
Kosten	<ul style="list-style-type: none"> - +/- 10.000. - Hierbij is uitgegaan van het voorbereiden, faciliteren en rapporteren van 1 bijeenkomst, het opstellen van de tussen- en eindproducten en 5 (groeps-)interviews bij gemeenten. 	
Q-criteria	PM	
Inform. & comm.	Informereren en communiceren richting kernteam en externe gemeenten.	

3. Inspiratie

Water biedt volop mogelijkheden voor de ruimtelijke ordening. Om deze zichtbaar te maken is de transformatie van de watertoets van “toets” naar ruimtelijk conceptueel model noodzakelijk. Het opstellen van een databank met inspirerende praktijkvoorbeelden als uitwerking hiervan vormt de kern van dit projectvoorstel. Het initiatief AquaRo is leidend, want dit kent een al inspiratiecomponent (ingestoken vanuit de wens van gemeenten). Dit projectvoorstel gaat met name op de creatieve kant van de watertoets in.

Project 3: Inspireren				
Algemeen				
Projectleider	Naam PM	Organisatie PM	Telefoon PM	E-mail PM
Projectorganisatie	Kernteam van vertegenwoordigers van: <ul style="list-style-type: none"> - UvW - Maximaal 3 waterschappen (waaronder Rivierenland = inbreng AquaRo) - Maximaal 2 gemeenten. 			
Betrokkenen	Naast het kernteam: <ul style="list-style-type: none"> - De overige waterschappen - Provincies - De brede doelgroep (gemeenten, adviesbureaus, burgers) 			
Project- cq activiteit omschrijving				
Doelstelling	Het opstellen van een databank waarin waterschappers praktijkvoorbeelden geven van inspirerende elementen. Dit kan gezien worden als een advieskader, naast de technisch-inhoudelijke adviezen. Het doel is de gedachtevorming op gang te brengen, het genereren van beelden is hier een goed middel voor.			
Vertreksituatie	Waterschappen geven aan het gevoel te hebben dat ze een duidelijke meerwaarde bieden als ze inspirerend optreden. Van de onderzochte initiatieven biedt enkel het initiatief AquaRo een inspirerend te onderscheiden element. Tijdens de bijeenkomsten is opgemerkt dat met de name bij het opstellen van waterplannen het water in de breedte kan worden neergezet en het inspirerende element kan worden benadrukt. Aandachtspunten: <ul style="list-style-type: none"> - Een analyse van de succesfactoren is nodig (denk aan de spiegeldagen van Habiforum); - De discussie over de rol van water in de ontwikkelingsplanologie gedachte is onderdeel van de transformatie van planologisch analysemodel naar inspirerend handelingsmodel. 			
Stappen / activiteiten	Hieronder is puntsgewijs een overzicht van de verschillende stappen opgenomen: <ul style="list-style-type: none"> - Het bepalen ambities van waterschappen en de wensen vanuit de doelgroep op dit vlak. Dit kan middels een belronde (10x) vorm krijgen. - Ontwikkeling van basiselementen voor een inspirerende advisering - Toetsing deze basiselementen in een workshop met leden kernteam en gemeenten - Opstellen “inspiratieboek”. 			
Beoogd resultaat	Een handvat voor waterschappen om de watertoets met een ruimtelijk conceptualiserende dimensie aan te vullen.			
Proces				
	Beschrijving product			Opleverdatum
Tussenproduct 1	Inventarisatiedocument van de ambities			Juni 2006
Tussenproduct 2	Ontwikkeling ruimtelijk conceptueel model met basiselementen			Aug. 2006
Tussenproduct 3	Verslag toetsing model in workshop			Aug 2006
Eindproduct	Definitief model / “inspiratieboek”			Sept 2006

Projectbeheersing	
Afbreukrisico's	Betrokkenheid
Kosten	- +/- 10.000. - Hierbij is uitgegaan van het voorbereiden, faciliteren en rapporteren van 1 workshop en het opstellen van de tussen- en eindproducten.
Q-criteria	
Inform. & comm.	Zowel richting waterschappen als gemeenten

4. Referentiebank

Een systeem van een referentiebank, waarin specifieke (inhoudelijke) situaties worden benoemd en gekoppeld aan wateradviezen vormt projectvoorstel 4. Dit projectvoorstel is goed te koppelen met (of als onderdeel te zien van) projectvoorstel 1.

Project 4: opstellen referentiebank				
Algemeen				
Projectleider	Naam PM	Organisatie Pm	Telefoon PM	E-mail PM
Projectorganisatie	Kernteam van vertegenwoordigers van: <ul style="list-style-type: none"> - UvW - Maximaal 3 waterschappen - Maximaal 2 provincies 			
Betrokkenen	Naast het kernteam: <ul style="list-style-type: none"> - De overige waterschappen - Provincies - De brede doelgroep (gemeenten, adviesbureaus, burgers) 			
Project- cq activiteit omschrijving				
Doelstelling	Het opstellen van een referentiebank waarin wateradviezen worden gekoppeld aan specifieke (inhoudelijke) situaties.			
Vertreksituatie	Het blijkt dat waterschappen momenteel vaak het wiel opnieuw uitvinden als het gaat over advisering over specifieke (inhoudelijke) situaties. In Delfland is een systeem (prestatie indicator) ontwikkeld om hier op een uniforme wijze mee om te gaan. Dit systeem kan niet direct als uitgangspunt worden gebruikt voor dit project, maar is wel een mogelijkheid om de archivering van standaard aanpakken te archiveren. Dit projectvoorstel is prima te koppelen met projectvoorstel 1.			
Stappen / activiteiten	Hieronder is puntsgewijs een overzicht van de verschillende stappen opgenomen: <ul style="list-style-type: none"> - Inventariseren van de wensen en ambities van de waterbeheerders - Ontwikkelen van een concept model referentiebank - Toetsen van dit model in een bijeenkomst met het kernteam - Het opstellen van een definitief model 			
Beoogd resultaat	Een referentiebank op basis waarvan waterbeheerders inspiratie op kunnen doen voor advisering in specifieke situaties, het proces uniform en transparant te maken en informatie te genereren voor eenvoudige periodieke evaluaties.			
Proces				
	Beschrijving product			Opleverdatum
Tussenproduct 1	Notitie wensen en ambities			Juni 2006
Tussenproduct 2	Concept rapportage referentiebank			Aug 2006
Tussenproduct 3	Notitie toetsing			Sept 2006
Eindproduct	Definitieve referentiebank			Okt 2006
Projectbeheersing				

Afbreukrisico's	Betrokkenheid
Kosten	<ul style="list-style-type: none"> - +/- 10.000. - Hierbij is uitgegaan van het voorbereiden, faciliteren en rapporteren van 1 workshop en het opstellen van de tussen- en eindproducten.

5. "Community of Practice" watertoets

Het communiceren van de resultaten van deze quick scan (en vervolgprojecten!) aan de doelgroep is het centrale onderwerp van projectvoorstel 5. Opzetten van CoP's rondom bepaalde thema's is hiervoor een mogelijkheid. Indien deze een permanent karakter krijgen, zal op actieve manier het kennisnetwerk rondom de watertoets in stand worden gehouden. Afstemming met de communicatie over de landelijke evaluatie van de watertoets (RIZA) is cruciaal. Uit de slotbijeenkomst bleek dat deelnemers kennis nemen van elkaars innovaties (CoP als kennismakelaar) erg waarderen.

Project 5: CoP watertoets				
Algemeen				
Projectleider	Naam PM	Organisatie Pm	Telefoon PM	E-mail PM
Projectorganisatie	Kernteam van vertegenwoordigers van: <ul style="list-style-type: none"> - UvW - RIZA (Rob Gerits) - Maximaal 3 waterschappen - Maximaal 2 provincies en 2 gemeenten. 			
Betrokkenen	Naast het kernteam: <ul style="list-style-type: none"> - De overige waterschappen - Provincies - De brede doelgroep (gemeenten, adviesbureaus, burgers) 			
Project- cq activiteit omschrijving				
Doelstelling	Primair doel is het verspreiden van kennis / informatie over innovaties onder collega waterschappen en eventueel de brede doelgroep. Dit kan plaatsvinden rondom specifieke thema's.			
Vertreksituatie	Één van de uitkomsten van de quick scans is dat er behoefte bestaat om simpelweg kennis te nemen van elkaars initiatieven. Er bestaan al initiatieven zoals www.watertoets.net (RIZA) en AquaGis. Belangrijk is de afstemming van de CoP's met andere soortgelijke (op kennisverspreiding gerichte) initiatieven, zoals www.watertoets.net (RIZA), AquaGis en de mogelijkheden van het extranet (Unie van Waterschappen).			
Stappen / activiteiten	Hieronder is puntsgewijs een overzicht van de verschillende stappen opgenomen. Uitgegaan is van 3 bijeenkomsten per CoP, maar indien daar behoefte aan is, heeft permanente kennisuitwisseling de voorkeur. <ul style="list-style-type: none"> - Uitwerken van de CoP (door een inventarisatie van behoeftes / ambities / verwachtingen) / opstellen van een concept werkprogramma - Bespreken eerste resultaten in werkgroep / toetsen werkprogramma (workshop) - Bekendmaking start CoP - Werven deelnemende waterschappen - Plannen start CoP - CoP; <ul style="list-style-type: none"> o Waterschapsbreed uitzetten per cluster (vanwege de spreektijd) met 2 a 3 personen per waterschap. o 3 bijeenkomsten van ¾ dagdeel. Tijdens deze bijeenkomsten vindt op interactieve wijze kennisuitwisseling plaats. Het bureau dat dit faciliteert 			

	<p>heeft als belangrijkste raak op te treden als kennismakelaar.</p> <ul style="list-style-type: none"> o Er kunnen eventueel rondom een bepaald thema verschillende groepen worden samengesteld. 	
Beoogd resultaat	Het kennismaken door waterschappen van succesvolle innovaties om aan de hand daarvan hun eigen toetsproces te optimaliseren.	
Proces		
	Beschrijving product	Opleverdatum
Tussenproduct 1	Notitie model CoP	Juni 2006
Tussenproduct 2	Verslag workshop	Aug. 2006
Tussenproduct 3	Informatie vwb bekendmaking CoP en werving waterschappen	Aug. 2006
Eindproduct	Verslaglegging bijeenkomsten	Sept /okt 2006
Projectbeheersing		
Afbreukrisico's	Gebrek aan bereidheid tot deelname (eventueel als gevolg van geografische ligging)	
Kosten	<ul style="list-style-type: none"> - +/- 10.000 (uitgaande van één cluster) - Hierbij is uitgegaan van het uitwerken van het model CoP en de organisatie en facilitering van 3 bijeenkomsten. - Er is uitgegaan van de begeleiding van één cluster van 6 waterschappen. - Indien er voor meerdere clusters gekozen wordt, kan de overhead worden teruggebracht. In het geval van 4 clusters kan bijvoorbeeld met +/- 25.000 worden volstaan. 	
Q-criteria	Het maximaal rekening houden en afstemmen met de landelijke evaluatie watertoets van het RIZA.	
Inform. & comm.	<ul style="list-style-type: none"> - Het werven van waterschappen is een belangrijk onderdeel van de CoP - Ook is de afstemming met STOWA belangrijk. 	

BIJLAGE 3 VERSLAG STARTBIJeenKOMST 16 FEBRUARI

Welkom door dhr. De Ruijter, Unie van Waterschappen

Toelichting op de bijeenkomst door dhr. Duenk, Royal Haskoning

Presentatie stand van zaken projectactiviteiten innovatie watertoets, dhr. De Ruijter

Marcel de Ruijter houdt een presentatie over de voortgang van het project innovatie watertoets (DURP / InAxis) en schetst kort de achtergronden van beide quick scans.

Reacties / opmerkingen:

- Het is de bedoeling dat IMWA en IMRO uitwisselbaar worden (zustermodellen);
- De vraag hoe met het aanwijzen van waterbergingsgebieden wordt omgegaan bij digitalisering staat nog open;
- Hoe wordt bij verder gaande digitalisering het contact tussen waterschap en gemeenten geborgd? Deze vraag wordt in spoor twee en drie van het project beantwoord.
- De werkprocessen worden in beeld gebracht op basis van overeenkomstige knoppen;
- De quick scans hebben een meer informatief dan een juridisch tintje. De angst bestaat door bepaalde zaken (standaardisatie van werkprocessen) juridisch vast te leggen dat de speelruimte wordt beperkt;
- Een aandachtspunt is duidelijk te communiceren over wat juridisch hard is en op welke manier informatie aankomt bij de ontvanger;
- Bij de quick scans dient rekening te worden gehouden met medewerkers van RO. Let op dat het niet een (water) incrowd onderzoek wordt;
- Om informatie te laten landen bij medewerkers van RO moeten initiatieven van waterschappen het doel duidelijk voor ogen houden. Beperk informatie tot ruimtelijk relevante zaken. RO-ers verzoeken vaak om één kaartbeeld met alle relevante waterzaken.

Presentatie innovatie watertoets, Waterschap Rivierenland, dhr. P. de Graaf

Peter de Graaf presenteert de aanpak (voorbereiding om informatie digitaal uit te kunnen wisselen) van waterschap Rivierenland voor wat betreft informatievoorziening voor de watertoets.

Reacties / opmerkingen:

- Voorbeeld is goed toepasbaar voor kleinere plannen, voor grotere blijft maatwerk vereist;
- Een waterschap merkt op toch ook graag de kleinere plannen in te zien;
- Waterschap Hunze en Aa's merkt op middels contracten met gemeenten te werken. Valt een plan binnen een contract, dan kan de watertoets met een standaard brief worden afgedaan;
- Werkprocessen van waterschappen verschillen erg, dit is bepalend of een initiatief wel of niet toepasbaar is;
- Er bestaat een misverstand dat de cumulatie van kleine plannen niet belangrijk is.

Presentatie opzet en inhoud onderzoekskader quick scans, dhr Jansen, Royal Haskoning

Paul Jansen presenteert kort de opzet en inhoud van het onderzoekskader van beide quick scans.

Reacties / opmerkingen:

- Zie onderstaande discussie

Discussie over aan te leggen accenten in de quick scans, gespreksleiding dhr.

Duenk

In de bijlage is een overzicht van de flip-overs opgenomen (+ in cursief de aanvullingen). Daarbij is aangegeven welke zaken werden gepresenteerd en wat aanvullingen zijn. Aanwezigen werd gevraagd aan te geven wat zij belangrijke punten vonden en wat ontbrak. Onderstaande punten geven de hoofdlijnen van de daaropvolgende discussie weer.

- In de praktijk wordt nog steeds een taalbarrière (denken in beelden, de dimensie hoogte) tussen water en RO-personen geconstateerd;
- Aanspreekpunt gemeenten is vaak onduidelijk;
- Vroegtijdige betrokkenheid blijft toch met name een taak voor gemeenten (initiatiefnemers);
- De “softe kant” van de watertoets; inlevingsvermogen is erg belangrijk;
- Een inspirerend waterschap is een stimulans voor gemeenten;
- Het waterschap verandert; het niet alleen meer een technische club, maar wordt meer en meer ook een organisatie met strategische denkkraft. Dit wordt niet vanzelfsprekend herkend;
- In de praktijk nemen stedenbouwkundige bureaus de watertoets vaak uit handen voor gemeenten. Dus het is beter te spreken over het facet RO;
- Het afgeven van preadviezen is een vorm van vroegtijdige betrokkenheid;
- Een andere manier (van vroegtijdige betrokkenheid) is inzetten op reguliere overleggen;
- Een gemeentelijk waterplan geeft de lange termijn visie op water weer. Is zeer behulpzaam voor het soepele verloop van watertoetsen. waterschap en gemeenten kunnen in een waterplan ook hun gezamenlijke visie op water vastleggen;
- Door standaard informatievoorziening (digitaal) kan een waterschap haar ambitie niet kwijt;
- Bij standaardisatie is het onderscheid in grote en kleine plannen relevant;
- Helderheid over wederzijdse verwachtingen (beschrijf dit duidelijk in procedures)!
- Besteedt aandacht aan het centrale en decentrale proces;
- Integrale visie op de lange termijn is van belang (+ verbeelding hiervan);
- De doelgroep zou verbreed moeten worden met ontwikkelaars;
- Besteedt aandacht aan de kosteneffectiviteit;
- Voor het waterschap is de verghouding tussen blaffen (communiceren) en bijten (Wanneer stel je je hard op? Deze (onder)grens blijft onderbelicht) van belang.

Het verdere projectverloop, dhr. Duenk

- Interviews/ analyse;
- workshop 23 maart in kleine kring;
- Brede eindbijeenkomst 13 april.

Sluiting bijeenkomst door dhr. De Ruijter met aansluitend lunch

Overzicht flip-overs

Quick scan 1

Initiatief 1: Interactief watertoetsen; Waterschap Hunze en Aa's	
- digitaal systeem/ portal op website	
- standaard informatie via portal	
- aanwezige informatie gecentraliseerd en gestructureerd	
- focus in advisering	

Initiatief 2: Watertoetsloket; Waterschap Roer en Overmaas	
- structurering informatie via standaard meldformulier	
- centraal informatiepunt	
- afstemmen advies <i>één wateradvies (behalve RWS)</i>	X
- facilitering informatievoorziening via 1 loket <i>internetsite / wekelijks overzicht plannen ondergrens WT met stroomschema intensieve samenwerking / afstemming met alle waterbeheerders</i>	

Initiatief 3: Aanpak postzegelplannen; Waterschap Veluwe	
- algemene halfjaarlijkse overleggen	X
- standaard waterparagraaf/ standaard wateradvies	X
- (half)jaarlijkse evaluatie	
- maandelijks (digitaal) overzicht postzegelplannen	X
- (In)formele overleggen tussen gemeenten en wateschap	
- vroegtijdig en open met elkaar communiceren	
<i>Zicht op cumulatief effect (vele postzegels → groot effect) Hoe los je de wateropgave op een hoger schaalniveau op?</i>	

Initiatief 4: Stappenplan watertoets (AquaRO); Waterschap Rivierenland	
- eenvoudige toegang tot wettelijk kader en beleid	X
- eenvoudige toegang tot waterkennis, begrippen, kaarten	
- waterkennis aanbieden op abstractieniveau dat aansluit op niveau van ruimtelijk proces	X X X
- vooraf inzicht geven in financiële gevolgen, eventuele extra procestijd, eventuele andere actoren etc.	
- taalbarrière overbruggen (naast technisch ook creatief en conceptueel)	
- integratie water en RO in werkprocessen verankeren	X
- terugkoppeling resultaten	
- effectiviteit tonen	

Initiatief 5: Interactieve waterkansenkaart Noord Nederland	
- interactief communicatiemiddel met basisdata en criteria	X X X X
- voorkeur en wensen vooraf inbrengen	
- plan beoordelen op wateraspecten	
- betere communicatie mogelijk	
- uniforme aanpak	
- snel basisdata beschikbaar	X X X
<i>Doelgroep/ gebruikers belangrijk</i>	

Quick scan 2

Management en sturing; Voor gemeenten en waterschap	
- Mandatering van medewerkers <i>Evt. organisaties/ andere waterbeheerders (Watertoetsloket)</i>	X
- Sturing op basis van uitgesproken strategie <i>Zie bijvoorbeeld Richtlijn afkoppelen Limburg</i>	X X X X X X
- Optreden op basis van een vastgestelde strategie	
- Opereren binnen een gesloten planning en controlecyclus	
- Opereren vanuit een afgewogen organisatiestructuur	
- Opereren op basis van een bestendige onderlinge band	XX
Management en sturing; Voor waterschap	
- Continue profilering van het waterschap	
- Duurzaam werkend aan regionale netwerkvorming	XX
<i>Werkend vanuit lange termijn visie op water (incl. RO component)</i>	X
Management en sturing; Voor gemeenten	
- Sturing planinitiatieven al dan niet vanuit een eigen waterambitie	XXX

HRM beleid; Voor gemeenten en waterschap	
- Expertise medewerkers: - watergericht, RO-gericht, oog voor kosteneffectiviteit <i>beschikbaarheid info/ middelen</i>	X
- Communicatievaardigheden	X
- Onderhandelingsvaardigheden <i>Suggereert koehandel!</i>	
- 'Inlevingsvermogen' in belangen initiatiefnemers / waterschap <i>+ respect!!</i> <i>+ erkenning belangen</i>	X X X X
- Resultaatgerichtheid	X X
- Abstractievermogen	
- Antennes voor bestuurlijke gevoeligheden	
- Project- en procesmanagementvaardigheden	
<i>Welk type watertoetsen past hierbij? (technicus, Ro-er, jurist?)</i>	
<i>Klopt niet met vb competenties vergunning verleners</i> <i>Kleine ... kan wel</i>	
<i>Relatiebeheer</i>	X X
<i># fte beheersgebied, juristen of watermensen</i>	

Procesvoering en samenwerking; voor waterschappen: /gemeente/ ontwikkelaars	
- Centraal / decentraal werkproces <i>Duidelijke afspraken maken:</i> - <i>intern</i> - <i>met andere waterbeheerders (loket)</i> - <i>met gemeenten</i>	X X
- Regulier wateroverleg als basis	X
<i>Gezamenlijk (ws/gem) waterplan als basis</i>	
- Uitsluitend afzonderlijke watertoetsoverleggen	
- Interne organisatorisch positionering watertoetsers (bv ov keurvergunningverleners) <i>Bij WS Roer en Overmaas ISO-certificering werkproces watertoets</i>	X X X
- Accent op sturend vs corrigerend toetsen <i>Inspirerend toetsen!</i>	X X X
- Accent op faciliterend vs controlerend toetsen	X
- Werkend aan educatie en training gemeenten vs gericht op incidentele producttoetsing	
<i>Watertaal is niet RO-taal</i>	
<i>Maatschappelijke belangen</i>	
<i>RO-mensen 'verleiden' en inspireren tot integratie water in RO-plannen</i>	
<i>Aandacht voor kwaliteit van water</i>	X
<i>Zicht op formele procedure (na art. 10 overleg)</i>	

Procesvoering en samenwerking; voor gemeenten	
- Gemeentelijk projectleider als aanspreekpunt vs gemeentelijke watercoördinator als aanspreekpunt <i>Vraag of de 1 of de ander of beide, wat wordt onderzocht?</i>	X X
- Werken conform beschreven procedures	X X X X
- Positionering moment van externe consultatie in die procedures	X X
- Pro-activiteit in zoeken betrokkenheid waterschap	X
<i>Adviserende/ meedenkende rol waterbeheerder sterker profileren</i>	
- Ontvankelijkheid voor advies <i>Handhaving/ wordt bij planuitvoering wateradvies werkelijk toegepast?</i>	
- Procesbewaking naleving procedures	X X
<i>Inspiratie bieden</i>	X X
<i>RO-mensen 'verleiden' tot integratie van water in hun RO-proces</i>	X X X X
<i>Watertaal is niet RO-taal</i>	X X X

Overige punten/ vragen:

1. Wat kunnen provincies bijdragen aan een soepeler/ beter verloop van de watertoets?
Wat wordt van provincies verwacht?
2. Gaat dit traject concrete aanvullingen opleveren richting DURP c.q? RO-standaarden? Bijv. aanvulling op IMRO zodat de watertoets gemakkelijker kan.
3. Tussentijdse bestuurlijke informatie/ goedkeuring in proces
4. Wat doen we als rol van provincie veel kleiner wordt?
5. Geen toegevoegde waarde met wateradvies

Overzicht van aanwezigen

Organisatie	Naam	Functie
Unie van Waterschappen	Marcel de Ruijter	projectleider Innovatie Watertoets/DURP
Waterschap Aa en Maas	Joris van den Bergh	Beleidsmedewerker watertoets
Waterschap Brabantse Delta	Patrick de Rooij	Beleidsmedewerker integraal waterbeheer
Waterschap De Dommel	Anja de Wit	Adviseur waersystemen
Waterschap Hollandse Delta	Cees Jongejan	Beleidsadviseur
Waterschap Peel en Maasvallei	Daniël Coenen	Medewerker advies
Waterschap Reest en Wieden	Marthijn Manenschijn	Mdw. Stedelijk waterbeheer en RO
Waterschap Groot Salland	Gerrit Vrielink	Beleidsmedewerker WO
Waterschap Regge en Dinkel	Koen Wijlens	Sr. Medewerker geoinformatie
Waterschap Regge en Dinkel	Jan Kwakkel	Accountmanager gemeenten
Hoogheemraadschap Rijnland	Olga van Es	Adviseur RO
Waterschap Roer en Overmaas	Erik Theunissen	Senior medewerker advies
Waterschap Rivierenland	Harro Kraal	Sr. Beleidsmedewerker RO
Waterschap Rivierenland	Peter de Graaf	
Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard	Pieter van der Brugge	Beleidsadviseur RO
Waterschap Vallei & Eem	D.A. Langendijk	Medewerker RO
Waterschap Velt en Vecht	H. Legtenberg	Adviseur Watermanagement en RO
Waterschap Velt en Vecht	M. Ruigrok	Adviseur Geoinformatie
Waterschap Zeeuwse Eilanden	Johan Walhout	Beleidsmedewerker water
Gemeente Hardenberg	P. van Zanten	Medewerker riolering
Gemeente 's-Hertogenbosch	Xandor Eblé	Beleidsmedewerker stedelijk waterbeheer
Gemeente Oss	Jacobijn van Etten	Beleidsmedewerker Water
De Blauwe Diamant	Frits Veldmeijer	Watercoördinator
Grontmij	Peter Groenhuizen	
IPO	Theo Overduin	DURP-coördinator provincies/IPO
Provincie Flevoland	Martin Griffioen	Beleidsmedewerker Water
Provincie Gelderland	Marianne Firet	Beleidsmedewerker RO
InAxis	Minke van de Zande	
Geon	Chris Stiggelbout	
RWS-RIZA	Rob Gerits	Projectleider Watertoets
Min Vrom	Ivo Eggink	Projectmedewerker DURP
Provincie Zuid-Holland	Michel Pieters	Beleidsmedewerker/Coördinator Watertoets
Royal Haskoning	Paul Jansen	Adviseur strategie en proces
Royal Haskoning	Frank Duenk	Proces- en projectmanager
TOTAAL	34	

BIJLAGE 4 VERSLAG WORKSHOP 23 MAART

Welkom door dhr. De Ruijter, Unie van Waterschappen

Korte toelichting op de bijeenkomst door dhr. Jansen, Royal Haskoning

Presentatie eerste resultaten quick scans, dhr Duenk, Royal Haskoning

Frank Duenk presenteert kort de eerste resultaten van beide quick scans (in de bijlage is een overzicht van de sheets opgenomen).

Reacties / opmerkingen:

- Zie onderstaande discussie

Discussie, gespreksleiding dhr. Duenk

Onderstaande opsomming geeft in grove punten een weergave van de discussie.

- Aandachtspunt is de rol van de provincie in watertoetsverband nav de nieuwe Wro (in Brabant zoeken waterschappen bv. duidelijk de band met de provincie). de vraag die hiermee samenhangt, is op welke manier je de relatie met gemeenten gaat onderhouden.
- AquaRo is niet enkel gericht op vergemakkelijken, maar ook op triggeren.
- Waterschap Roer en Overmaas is bezig met ISO-certificering, mede om het interne proces beter in de vingers te krijgen (afrekenen op snelheid en kwaliteit).
- De presentatie van Frank beschrijft een ideale situatie. Vroegtijdige betrokkenheid is bijvoorbeeld lastig vast te leggen in figuren /schema's.
- Waterschap Vallei en Eem is bezig met het opstellen van een algemeen processchema voor de watertoets. Per gemeente worden afspraken gemaakt, waarbij ook het moment van externe consultatie is opgenomen.
- Het gevoel leeft dat waterschappen erg goed zijn in het opstelen van (proces)schema's over hoe het moet. Maar de belangrijke stap vooraf; triggeren wordt veelal vergeten. Men (waterschap) is vaak te snel met het opstellen van een schema. Aan de andere kant maakt een schema juist wel weer de risico's inzichtelijk.
- De missing link in de initiatieven is relatiebeheer (oa middels een logboek)!
- De relaties blijven inderdaad onderbelicht in de initiatieven. Er is wel een verschil in grote en kleine plannen, maar ook kleine plannen (waar waterschappen en gemeenten snel van afwillen) bevatten een relatiecomponent.
- Waterschap Roer en Overmaas werkt met vaste contactpersonen (voor de grotere gemeenten), dus daarin komt de relatiecomponent duidelijk aan bod. Peel en Maasvallei is hier nog actiever in.
- Houd de context helder! Water is één van de 10 belangen in RO. Triggeren is de meerwaarde!
- Waterbeheerder blijft afhankelijk van de initiatiefnemer
- Er worden amper structuurvisies opgesteld, dus locatiekeuzes beïnvloeden is sowieso lastig.
- Het verschil tussen grote en kleine plannen wordt steeds groter. Het lijkt steeds meer te verkrumelen. Financiën!
- De ultieme afstemming is een waterschapper die een paar dagen gedetacheerd is bij een gemeente.
- Belangrijk is de toegankelijkheid / toepasbaarheid van informatie. Het moet makkelijk binnen te halen zijn en ook kunnen worden gebruikt (bv GIS niet alleen maar bekijken). Dit gaat richting een ideale situatie. Risico hierbij is dat je maar een

bepaald gedeelte van je informatie ter beschikking kunt stellen en dat het contact verdwijnt.

- De fundamentele vraag is wil je contact tussen gemeente en waterschap behouden.
- Er is een tegenbeweging. het waterschap wil ook motiveren. Er zitten ook doelen achter de regels. Gemeenten zeggen echter vaak geef ons maar gewoon aan wat we moeten doen.
- Bij het opstellen van waterplannen wordt duidelijk wat gemeenten willen. Door als waterschap hierbij aan te sluiten, kun je negatieve gevolgen beperken en kansen benutten (gemeenten enthousiast krijgen).
- Alleen maar informatie beschikbaar stellen is gevaarlijk, men moet er ook de boer mee opgaan.
- Water is in tegenstelling tot andere beleidsvelden wel leuk! Het biedt kwaliteit, speel deze troef uit.
- AquaRo stuurt op kansen en inspiratie. Door gezamenlijk een beeld op te stellen is de kans ook groter dat het wateraspect als zodanig gerealiseerd wordt. Het is een combinatie van vroegtijdig en triggeren.
- Waterplannen en de nieuwe Wro bieden een fantastische kans om procesafspraken te maken.
- De oordeelvrije signaleringskaart van waterschap Veluwe is bedoeld om de hand te krijgen achter locatiekeuzes die binnen gemeenten worden gemaakt. Het is geen functiegeschiktheidskaart, het geeft slechts harde en beleidsmatige aspecten weer.
- Waterplan is al een ander Unie van Waterschappen project.
- Triggeren! (ook relevant voor de projectvoorstellen)
- Het portaal in Noord Nederland kent het data bij de bron principe. Idee is informatie niet centraal te verzamelen, maar input te faciliteren vanuit verschillende beheerssystemen. Waterschap Roer en Overmaas werkt met modelvoorschriften voor bestemmingsplannen (Waterschap Aa & Maas ook)
- Dossiervorming / tracking. Archivering -> stappen bijhouden!
- Bij informatieoverdracht spelen drie aspecten; hoeveel, vormgeving en wanneer.
- Het initiatief van Hunze en Aa's is gericht op het uniform aanleveren van informatie in de initiatieffase. Er is dan nog geen sprake van een digitale handtekening. Dit komt pas aan bod bij het advies.
- Kaarten moeten neutrale gegevens weergeven. Het risico bestaat namelijk dat gegevens verkeerd geïnterpreteerd worden.
- De centrale vraag is voor welke aspecten wil je als waterschap nog in gesprek met een gemeente.
- Bij informatie overdracht geldt het principe "overdaad schaadt". Het gaat met name om de hoeveelheid informatie en het moment van aanbieden. Risico zijn veranderingen; wat is de houdbaarheidsdatum? Maar angst is geen reden om zaken niet ter beschikking te stellen, aan de andere kant willen waterschappen wel enigszins de controle houden.
- Waterschap Roer en Overmaas geeft duidelijk aan wat ze minimaal eist. Er is een onderscheid tussen zachte en harde (eventueel zelfs naar de RvS) zaken.
- Het initiatief interactief watertoetsen is gericht op een efficiënte omgang met de kleinere ruimtelijke plannen. Subdoelen zijn; laagdrempelige toegang voor gemeenten, uniformiteit voor alle gemeenten en maatwerk op planniveau. Een randvoorwaarde is dat gemeenten dit moeten willen.
- Waterschap Aa en Maas heeft een visie opgesteld hoe om te gaan met binnenstedelijke plannen die kleiner zijn dan 3000 m². Hiervoor zijn (water-)contracten met (de grotere) gemeenten afgesloten. Binnen deze contracten hebben

gemeenten enige mate van vrijheid. Doel is het gedrag enigszins te beïnvloeden door per plantype aan te geven wat de ondergrenzen en voorwaarden zijn. Ook werken de contracten door in de waterplannen. Compensatie maakt geen deel uit van de contracten.

- Het initiatief van Hunze en Aa's is met name gericht op vergemakkelijken, Aa en Maas begint aan de andere kant (= contractering). Hunze en Aa's willen niet naar standaard contracten.
- Er is een voorstel van de VNG voor een watercompensatiefonds te betalen vanuit de leges. Hiervoor is een strikte waterboekhouding nodig, onduidelijk is wat dan exact de eisen hieraan zijn. Het gevaar van zo'n fonds is dat er enkel gerealiseerd wordt wat wordt geëist en meer niet.
- Delfland heeft een geografisch weergegeven intern volgsysteem om bij te houden in welk stadium een plan zit. Dit kan eventueel aan een contract of aan het initiatief interactief watertoetsen (combinatie mogelijkheid!) worden toegevoegd.
- De aanpak postzegelplannen is gericht op efficiënte omgang met de kleinere ruimtelijke plannen. Het is duidelijk doelgericht en niet middelgericht ingestoken. Een combinatie met doelbomen is mogelijk, maar dat is weinig efficiënt voor dit type plannen.
- Er zijn eigenlijk 3 categorieën van initiatieven; gericht op het aangeven van een ondergrens, gericht op vraag en aanbod, en gericht op actieve betrokkenheid.
- Waterschap Roer en Overmaas heeft al 1 jaar ervaring met de notitie ondergrens. Daarnaast kent dit waterschap richtlijnen voor afkoppelen (deze zijn eind vorig jaar rondgestuurd aan gemeenten en adviesbureaus) en denken ze na om met watercontracten te gaan werken.
- Het is sterk afhankelijk van de gemeenten of contracten werkzaam zijn. Veelal blijkt dat het bij grotere gemeenten werkt. Met de gemeente Oss zijn zelfs privaatrechtelijke overeenkomsten opgesteld.
- Door het watertoetsloket in Limburg is met name de samenwerking tussen de waterbeheerders sterk verbeterd. Het is onduidelijk of een loket ook in andere delen van Nederland zou werken. In Brabant zijn bijvoorbeeld heldere werkafspraken opgesteld en geldt het waterschap zelf als een soort loket.
- Het schakelen van initiatieven zou een interessante verdiepingsslag kunnen zijn. Zo zouden de contracten uit Brabant (met eventueel een compensatie element) gekoppeld kunnen worden aan het inspiratie element van AquaRo.
- Een handreiking cq voorbeelden catalogus (met randvoorwaarden en inspiratie elementen voor gemeenten) zou een verdiepingsslag kunnen zijn.
- Voorbeelden uit de praktijk helpen ook bij het triggeren.
- Let op de (juridische) aansprakelijkheid bij alle initiatieven gericht op een vereenvoudigde omgang met de kleinere ruimtelijke plannen. Het zal ongetwijfeld nog een keer mis gaan.

Het verdere projectverloop, dhr. Duenk

- Richting projectvoorstellen
- Brede eindbijeenkomst 13 april.

Sluiting bijeenkomst door dhr. De Ruijter met aansluitend lunch

Overzicht flip-overs

Elementen	Verbreden / verdiepen	Verbreiden	Randvoorwaarden / combinatie mogelijkheden
Sturing			
Aanwezigheid strategie			
Verinnerlijking waterbelang (in gem. organisaties)			
Sturing & controle (managementniveau)			
Kwaliteit uitvoering (werkvloer)			
Mandatering van medewerkers			
Taakomschrijving			
<i>Werkafspraken</i> - hoe met elkaar om te gaan - relatiebeheer			
<i>Waterplan -> kansen</i> (stimulans / ontwikkeling!) - Opstellen met RO- betrokkenheid			
<i>Gebiedsgericht</i> <i>differentiatie watertoetsen</i>			

Elementen	Verbreden / verdiepen	Verbreiden	Randvoorwaarden / combinatie mogelijkheden
Organisatie & proces			
Aanpassing interne organisatiestructuur			
Vermindering overdrachtsmomenten			
Vaste contactpersonen per organisatie			
Één interne coördinator per organisatie			
Beschreven werkprocedures			
<i>Waterschap checklist in</i> <i>RO-proces gemeenten</i> <i>geïntegreerd</i>			

Elementen	Verbreden / verdiepen	Verbreiden	Randvoorwaarden / combinatie mogelijkheden
Informatiestroom			
Vastleggen benodigde basisgegevens			
<i>Mode planvoorschriften</i>			
Aangeven vormvereisten aan gegevens / <i>uniform aanleveren</i>			
Koppeling gegevens aan geografische ondergrond / geo-informatie			
Ontwerp formulier gegevensbundeling			
Digitaal (<i>beschikbaarheid en uitwisseling</i>) aanbieden formulier /portal tbv snelle informatieoverdracht			
Digitale handtekening / fiatering			
Informatie tbv bepalen waterhuishoudkundige relevantie			
<i>Toegankelijkheid informatie ("zelftoetsing")</i>			
<i>Dossiervorming / tracking</i>			

Elementen	Verbreden / verdiepen	Verbreiden	Randvoorwaarden / combinatie mogelijkheden
Medewerkers			
Verbeteren van communicatieve vaardigheden			
Verbeteren onderhandelingsvaardigheden			
Verbeteren RO-expertise			
Verbeteren vermogen tot integraal denken			
<i>Expertise in gemeenten opnemen?</i>			

Projectvoorstellen		
Doel	Resultaat	Doelgroep
In beeld brengen gevolgen van nieuwe Wro	Rapportage met een overzicht van deze gevolgen	Alle watertoetsers in Nederland
In beeld brengen welke mogelijkheden privaatrechtelijke regelingen bieden voor de watertoets	Rapportage met een overzicht van deze mogelijkheden	Alle watertoetsers in Nederland
<i>Digitale beschikbaarheid waterinformatie (keurzone, etc) downloadbaar (DURP / koppeling aan bv. interactief watertoetsen)</i>		

Overzicht van aanwezigen

Organisatie	Naam	Functie
Unie van Waterschappen	Marcel de Ruijter	projectleider Innovatie Watertoets/DURP
Waterschap Aa en Maas	Joris van den Bergh	Beleidsmedewerker watertoets
Waterschap Vallei & Eem	Danielle Langendijk	Medewerker RO
Waterschap Roer en Overmaas	Erik Theunissen	Senior medewerker advies
Waterschap Rivierenland	Harro Kraal	Sr. Beleidsmedewerker RO
Provincie Utrecht	Herbert Kuyvenhoven	
Waterschap Hunze en Aa's	Wilfried Heijnen	
Sonsbeek Adviseurs	Rudolf Jekel	
Waterschap Veluwe	Peter Duteweerd	
Grontmij	Peter Groenhuizen	
RWS-RIZA	Rob Gerits	Projectleider Watertoets
Royal Haskoning	Paul Jansen	Adviseur strategie en proces
Royal Haskoning	Frank Duenk	Proces- en projectmanager

BIJLAGE 5 VERSLAG SLOTBIJEEENKOMST 13 APRIL

Welkom door dhr. De Ruijter, Unie van Waterschappen

Korte toelichting op de bijeenkomst door dhr. Duenk, Royal Haskoning

Presentatie resultaten quick scans, dhr Jansen, Royal Haskoning

Paul Jansen presenteert de resultaten van beide quick scans (in de bijlage is een overzicht van de sheets opgenomen).

Reacties / opmerkingen:

- Bij de begeleiding van de projectvoorstellen dient rekening te worden gehouden met de gemeenten (+ brede doelgroep) en provincies
- Waterschappen lijken bij de watertoets soms reactief te zijn, maar zijn erg actief in bijvoorbeeld de begeleiding van het opstellen van watervisies.
- Waterschap Stichtse Rijnlanden waarborgt een vroegtijdige betrokkenheid door bij gemeenten langs te gaan.
- Bestuurlijk commitment is belangrijker dan de grootte van een gemeente.

Presentatie “Interactief watertoetsen”, dhr Heijnen, Waterschap Hunze en Aa’s

Een overzicht van de sheets is opgenomen in de bijlage

Presentatie “AquaRo”, dhr Grond, Amer

Een overzicht van de sheets is opgenomen in de bijlage

Presentatie “De watertoets maximaal”, dhr. Jansen, Royal Haskoning

Een overzicht van de sheets is opgenomen in de bijlage

Presentatie en discussie over de projectvoorstellen, gespreksleiding dhr. Duenk

Onderstaande opsomming geeft in grove punten een weergave van de discussie.

- Er bestaat behoefte aan simpelweg het kennis nemen van elkaars initiatieven.
- De timing van de quick scans is perfect, omdat de waterschappen eerst eigen ideeën hebben ontwikkeld en dit het moment is om van elkaar te leren.
- Projectvoorstel 1 zou zich moeten richten op het op een rij zetten van alle innovaties en dit in de vorm van een factsheet aanbieden. De Unie wil geen standaard opdringen, maar mag volgens enkelen wel aangeven wat de voor- en nadelen zijn van innovaties (en combinaties daarvan).
- Koppel de projectvoorstellen aan het begrip kosteneffectiviteit.
- Een onderwerp als “duurzaam bouwen” is voor iedereen relevant. Er is niemand die zegt ik wil niet duurzaam bouwen. Ontwikkel hier dus een standaard tekst voor.
- Richt je bij de communicatie niet alleen op waterschappen en gemeenten, maar ook op de andere initiatiefnemers (de brede doelgroep is relevant).
- Het blijft mensenwerk, dus ondanks alle standaarden, richt je op de relaties.
- Per gemeente verschilt het of er een vroegtijdigheidsprobleem speelt.
- De communicatiestrategie zou vanuit de gemeenten zelf ingestoken moeten worden.
- De watertoets heeft iets te bieden, water is namelijk leuk. Communiceer dit.
- Het woord waterdialog is beter dan watertoets.
- Bij het verbeteren van de communicatie worden veel elementen van het voorgestelde communicatiepakket al reeds uitgevoerd. Met name de dialoog is van belang en hierbij het luisteren naar de RO-ervaringen.

- Bij de blauwe diamant is de ervaring opgedaan dat water in een breed samenwerkingsverband als kans kan fungeren.
- Het begeleiden van het opstellen van waterplannen is ideaal om water in de breedte neer te zetten en het inspirerende element over te brengen.
- Een combinatie van voorstellen kan zijn om water meer te zien als kansscheppend medium.
- In elk implementatietraject is de benadering van de drie bestuurslagen relevant.
- Een projectvoorstel kan zijn het communicatieve element uit te werken vanuit de wens van de gemeenten en dit te koppelen aan de meerwaarde (inspiratie) die water biedt.
- Communicatiestrategie; van luis in de pels naar knuffeldier. Hier is kennis voor nodig en de randvoorwaarden dat er rekening met de gemeenten (doelgroep) moet worden gehouden en de eerste stap in het proces de belangrijkste is (bewustwording door de waterdialoog).
- De waarde van waterplannen wordt overschat. Om een denklijn neer te zetten zijn ze goed bruikbaar, maar RO-plannen blijven noodzakelijk voor de implementatie.
- De kansenlijn naast de wettelijke en beleidsmatige verplichtingenlijn is erg belangrijk om te benadrukken.
- De waterplannen (waarin soms een waterbergingsvisie in is opgenomen) is slechts één van de onderleggers. Het is een document dat niet in de lade moet verdwijnen, koppel er dus de organisatorische component aan. Waterplannen blijven sectoraal, terwijl strategisch denken gewenst is.
- Het laatste projectvoorstel moet zich op kennis delen (al dan niet via een CoP) richten. De toepasbaarheid van de informatie op bijvoorbeeld een extranet is afhankelijk van de toeleveranciers van die kennis. Eventueel kan ook www.watertoets.net opgeschaald worden.

Sluiting bijeenkomst door dhr. De Ruijter met aansluitend lunch

- Marcel dankt iedereen voor zijn of haar komst en inbreng en nodigt iedereen uit om eventuele gewenste betrokkenheid bij vervolgprojecten kenbaar te maken.

Overzicht van aanwezigen

Organisatie	Naam
Unie van Waterschappen	Marcel de Ruijter
Waterschap Aa en Maas	Joris van den Bergh
Waterschap Vallei & Eem	Danielle Langendijk
Waterschap Roer en Overmaas	Erik Theunissen
Waterschap Rivierenland	Harro Kraal
Gemeente Emmen	Jan Vos
Gemeente Emmen	Lianne Steinfort
Geon	Jeroen Overbeek
IPO	Theo Overduin
Waternet	Haike Schulz
HDSR	Hans Bousema
Wetterskip Fryslan	Hoite Detmar
Hoogheemraadschap van Rijnland	Willeke Sprokholt
De Blauwe Diamant	Frits Veldmeijer
Waterschap Peel en Maasvallei	Leen Oosterom
Provincie Flevoland	Martin Griffioen
AquaGis	Erik Nobbe
Waterschap Hunze en Aa's	Wilfried Heijnen
Waterschap Hollandse Delta	Cees Jongejan
Waterschap Velt en Vecht	Melvine Ruigrok
Hoogheemraadschap Delfland	Hans Meijerink
Hoogheemraadschap Delfland	Jorien Burger
Waterschap Zeeuwse Eilanden	Johan Walhout
RWS-RIZA	Rob Gerits
IDsW	Huibert-Jan Lekkerkerk
Amer	Vincent Grond
Grontmij	Peter Groenhuijzen
Royal Haskoning	Femke Veldhuizen
Royal Haskoning	Paul Jansen
Royal Haskoning	Frank Duenk

BIJLAGE 6 Achtergrondinformatie initiatieven (voorbeelden van elementen)

Meldformulier watertoets online – waterschap Hunze en Aa's

Stempel DIV (n.a. vullen door waterschap)

Aanmelding R.O.-plan voor de
WATERTOETS

Contactgegevens

1. Organisatie:
2. Contactpersoon:
3. Adres:
4. Postcode en plaats:
5. Telefoon:
6. Fax:
7. E-mail:

Projectgegevens

8. Naam van het plan:
9. Gemeente:
10. Kern (plaats):
11. Initiatiefnemer: [Klik hier om menu te openen](#)
Naam:
12. Type R.O.-plan: [Klik hier om menu te openen](#)
Indien anders:
13. Wat zijn de bestemmingen binnen het plangebied (meerdere keuze mogelijk)

Bestaand	Nieuw	Functie
☐	☐	Gebouwd (woningen)
☐	☐	Gebouwd (industrie)
☐	☐	Landbouw
☐	☐	Natuur
☐	☐	Water
☐	☐	Anders, namelijk: <input style="width: 30px;" type="text"/>
14. In welk planstadium bevindt het plan zich: [Klik hier om menu te openen](#)

Bijlagen toevoegen

15. Situatieschets toegevoegd:
16. Locatieschets toegevoegd:
17. Planbeschrijving toegevoegd:

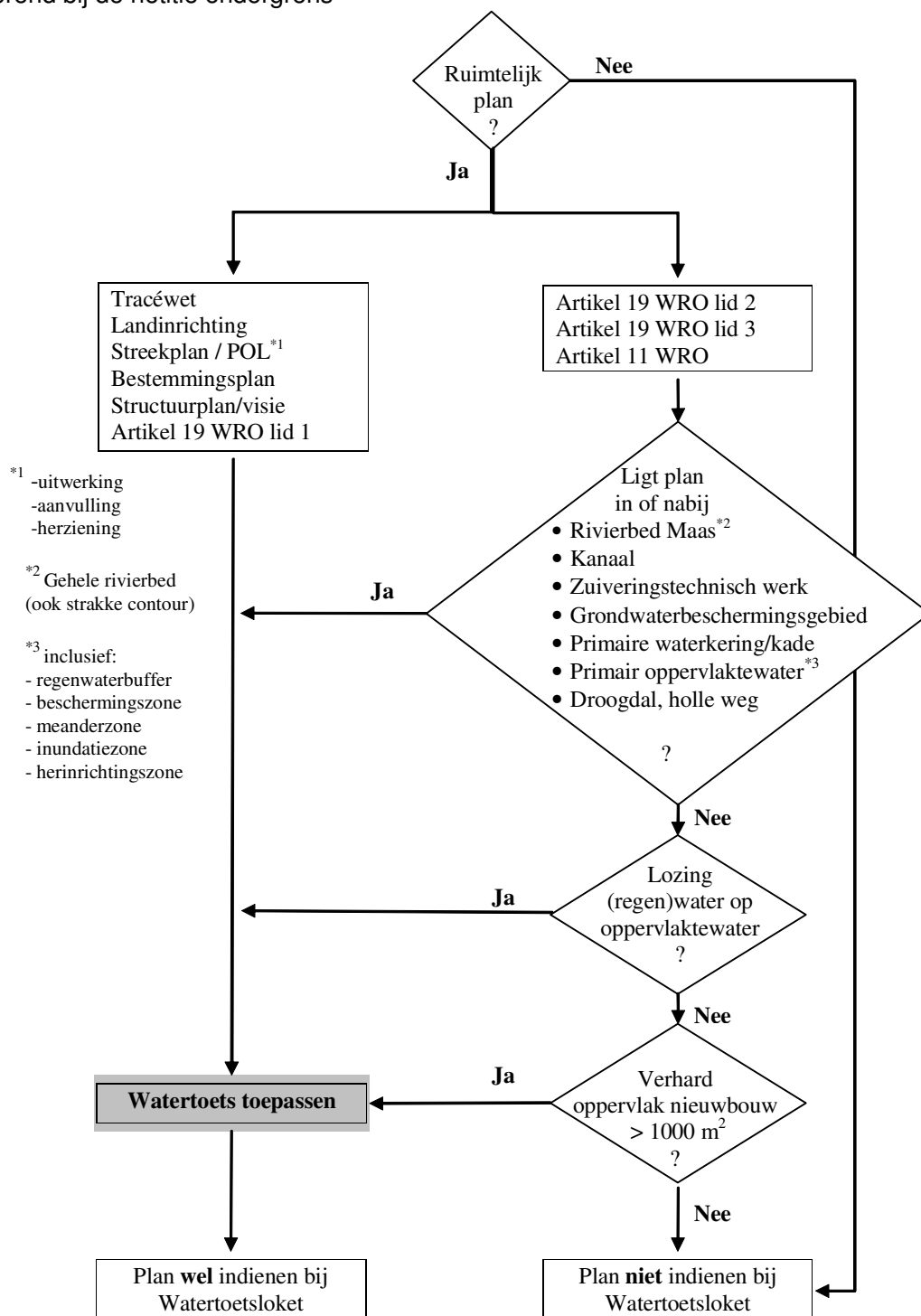
In te vullen door het waterschap

Afhandelen voor:	Opmerkingen:
Interne reactiepleging:	

Waterschap Hunze en Aa's, Postbus 123, 9540 AD Vaarsdam, tel: 0520-623322, e-mail: waterschap@hunzeenaas.nl

Toepassingsbereik watertoets – waterschap Roer en Overmaas

Behorend bij de notitie ondergrens

Meldformulier watertoets – waterschap Roer en Overmaas

Meldformulier invullen en sturen naar:

Per e-mail:

Bij voorkeur via e-mail naar watertoets@overmaas.nl (voor meer informatie zie www.overmaas.nl en folder Watertoetsloket Roer en Overmaas)

Per post of fax:

Waterschap Roer en Overmaas

Ter attentie van Watertoetsloket

Postbus 185

6130 AD SITTARD

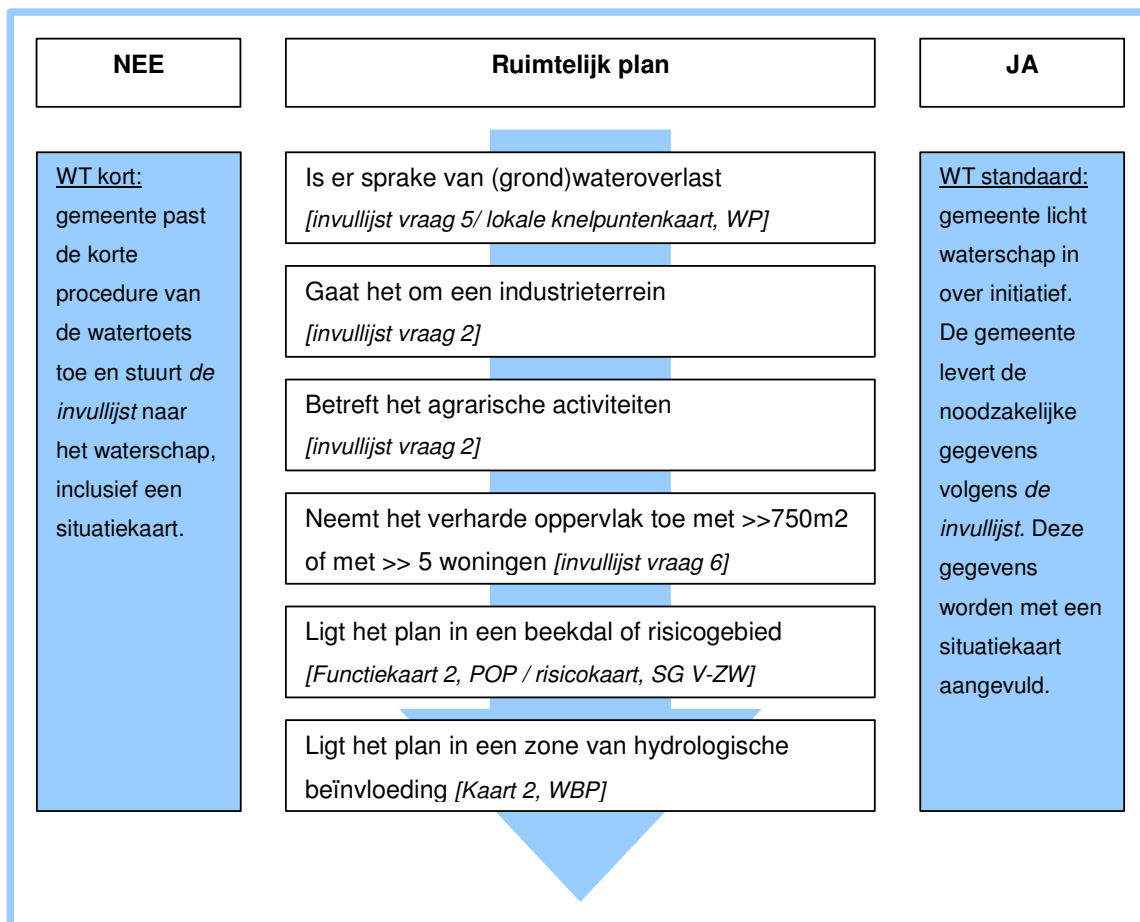
Telefoonnummers: 046-4205757 (dhr. F. Kroes)/ 046-4205779 (dhr. E. Theunissen)

Faxnummer: 046-4205701

Onderstaande vragen s.v.p. invullen. Bijlagen als concept ruimtelijk plan/ruimtelijke onderbouwing/waterparagraaf/kaarten meesturen, indien deze beschikbaar zijn.

- 1). Datum
- 2). Indiener (gegevens, waaronder naam, (mail)adres, telefoon en namens wie):
- 3). Naam van het plan
- 4). Doel van het plan (korte beschrijving)
- 5). Ligging van het plangebied, in de gemeente(n)
(met kaart, bij voorkeur digitaal met een schaal van tenminste 1:25.000)
- 6). Soort ruimtelijk plan (te volgen planologische procedure)
- 7) Bijgevoegde stukken (concept plan, ruimtelijke onderbouwing (incl. waterparagraaf)

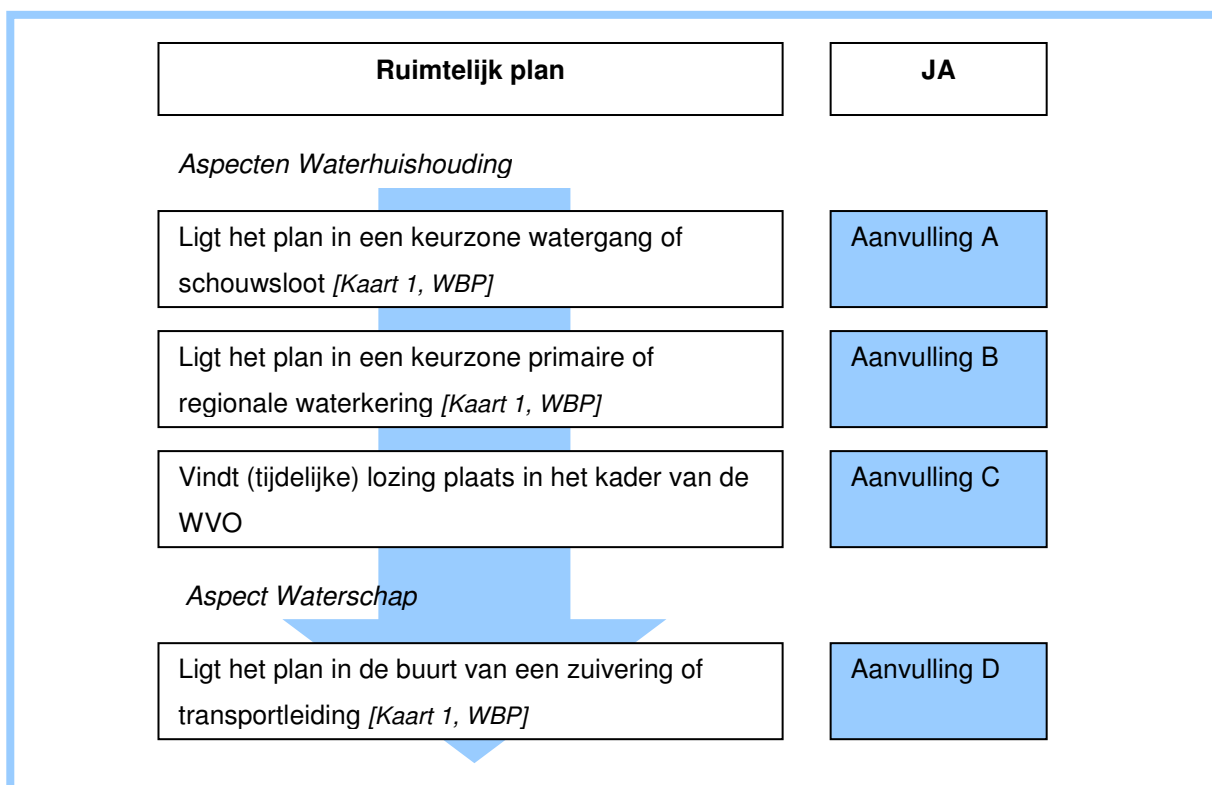
Beslisschema voor een korte of standaard watertoets – waterschap Reest en wieden

Voorbeeld waterparagraaf – waterschap Reest en wieden

De gemeente is verantwoordelijk voor het opstellen van een waterparagraaf. Om de gemeente een handje te helpen is een standaard waterparagraaf opgesteld (zie bijlage 1) waarin slechts twee dingen nog moeten gebeuren:

1. het wijzigen of invullen van de grijze delen
2. het aanvullen van de waterparagraaf met specifieke teksten over de kerntaken van het waterschap (hierin heeft de waterparagraaf en dus de watertoets een signalerende functie).

Het toepassen van de standaard waterparagraaf betekent niet dat water geen belangrijke rol speelt in het ruimtelijke plan. In de standaard waterparagraaf is op korte wijze het beleid op het gebied van water verwoord. Wanneer het ruimtelijke plan afwijkt van dit beleid, wordt door de initiatiefnemer gemotiveerd waarom daar van af wordt geweken.

Waterbeleid

Sinds 1 november 2003 is het verplicht plannen in het kader van de Wet op de Ruimtelijke Ordening te toetsen op water. Het doel van deze 'watertoets' is waarborgen dat waterhuishoudkundige doelstellingen expliciet en op een evenwichtige wijze in beschouwing worden genomen¹³. De waterhuishouding bestaat uit de overheidszorg die zich richt op het op en in de bodem vrij aanwezige water, met het oog op de daarbij behorende belangen¹⁴. Zowel het oppervlaktewater als het grondwater valt onder de zorg voor de waterhuishouding. Naast veiligheid en wateroverlast

¹³ Ministerie van Verkeer en Waterstaat (2003), *Handreiking Watertoets II*, Den Haag

¹⁴ Zie artikel in van de Wet op de Waterhuishouding

(waterkwantiteit) moeten ook de gevolgen van het plan voor de waterkwaliteit en verdroging worden onderzocht.

De belangrijkste beleidsdocumenten op het gebied van de waterhuishouding zijn de Vierde Nota Waterhuishouding, Anders omgaan met water: Waterbeleid 21^e eeuw, de Europese Kaderrichtlijn Water, Beleidslijn ruimte voor de rivier en de nota Ruimte. De provincie Overijssel geeft richting aan het waterbeleid in het Provinciale Waterhuishoudingsplan 2000+ en het Provinciale Steekplan 2000+. Op de functiekaart worden primaire watergebieden aangegeven. Hoofdzakelijk bestaan deze gebieden uit retentiegebieden, hoogwateropvanggebieden, komvormige laagten (de lagere delen van) het beekdal. /// De provincie Drenthe benadrukt in het Provinciale Omgevingsplan II de beekdalen, die zoveel mogelijk gevrijwaard moeten blijven van kapitaalintensieve functies. Daarnaast past de provincie in haar ruimtelijke beleid zones toe. In het bestuurlijke platform Vecht- Zwarte Water is een stroomgebiedsvisie opgesteld waarin onder andere de risico's op wateroverlast zijn omschreven. Waterschap Reest en Wieden heeft haar beleid in het waterbeheerplan 2002-2006 omschreven. De zonering van de provincie Drenthe /// Overijssel heeft zij vertaald naar een eigen zonering met water als belangrijkste element. Het waterschap benadrukt in haar functiezonering de volgende aspecten: de hoogte van de waterpeilen en het gewenste grondwaterregime (GGOR), een optimale wateraanvoer en -afvoer (waterkwantiteit), de waterkwaliteit voor verschillende functies en de inpassing van water in het landschap. Om de functies landbouw en natuur optimaal te bedienen, heeft het waterschap een zone van hydrologische beïnvloeding ingesteld. Binnen deze zone kunnen ingrepen in de waterhuishouding extra gevoelig zijn voor de aanwezige functies in de omgeving van het plan.

De Kaderrichtlijnrichtlijn Water is erg belangrijk en omvat regelgeving ter bescherming van alle wateren door middel van het stellen van haalbare doelen die in 2015 worden bereikt. De kaderrichtlijn gaat daarbij uit van een benadering vanuit de stroomgebieden.

Als laatste wordt in het kader van Waterbeheer 21^e eeuw extra aandacht besteed aan het voorkomen van wateroverlast en watertekort. Het waterschap zoekt naar duurzame oplossingen en water moet zoveel mogelijk binnen een plangebied worden vastgehouden. Een toename van het verharde oppervlak in risicogebieden of beekdalen moet worden gecompenseerd met extra waterberging. Regenwater dat op verharde oppervlaktes valt en schoon genoeg is, moet zoveel mogelijk worden vastgehouden of worden geborgen. De laatste mogelijkheid is afvoeren via bestaande watergangen.

Watersysteem

Het plan ligt in [stedelijk/landelijk] gebied aan de [straat] in [plaats] en beslaat een oppervlakte van ongeveer [...] m². Het plan bevindt zich in het stroomgebied van [dichtstbijzijnde rivier/beek/kanaal/waterloop]. De gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG) ligt [op/tussen ...] cm onder het maaiveld.

[AANVULLING A] en/of [AANVULLING B]

Waterketen (riolering)

Het hangt van de situatie af welk rioleringsstelsel de voorkeur heeft in het plangebied. Wijzigingen in de waterketen (toename effluent of afname regenwater) worden bij het waterschap gemeld. De mogelijkheid om anders om te gaan met regenwater moet altijd worden onderzocht. Alleen wanneer er geen andere mogelijkheid bestaat mag de initiatiefnemer het regenwater afvoeren via het rioolstelsel. In het bouwproject wordt het regenwater [wel/niet] afgekoppeld, want [motivatie]. Om de kwaliteit van het water te waarborgen wordt bij het bouwproject [wel/geen] gebruik gemaakt van duurzame materialen.

[AANVULLING C] en/of [AANVULLING D]

Invloed op de waterhuishouding

Het plan bevindt zich niet in een beekdal of risicogebied en in het verleden is geen grondwateroverlast of wateroverlast als gevolg van overstromingen geconstateerd. De toename van het verharde oppervlak is zo gering dat het geen invloed heeft op de bestaande waterhuishouding. Het plan ligt niet in een zone van hydrologische beïnvloeding. Wijzigingen in de grondwaterstand hebben dus geen invloed op de omliggende functies van het plan.

Proces

De initiatiefnemer heeft het waterschap tijdig ingelicht over de planvorming. Hierdoor heeft het waterschap de initiatiefnemer goed op de hoogte kunnen stellen van de waterhuishoudkundige

aspecten binnen het plan. Indien tijdens de uitvoering waterhuishoudkundige aspecten aan bod komen, wordt het waterschap daarover ingelicht.

Wateradvies Waterschap Reest en Wieden

De bestemming en grootte van het plan hebben een geringe invloed op de waterhuishouding. De procedure voor de standaard watertoets is gevolgd. Afwijkingen met betrekking tot het beleid zijn door de initiatiefnemer voldoende onderbouwd. Waterschap Reest en Wieden tot het volgende advies:

“De procedure in het kader van de watertoets is gevoerd conform de Handreiking Watertoets II. Waterschap Reest en Wieden geeft een positief wateradvies”.

Aanvulling A: keurzone watergang of schouwsloot

Invoegen in de waterparagraaf

Het plan ligt nabij een [watergang/schouwsloot]. In het plan wordt rekening gehouden met de kernzone, zoals deze in de keur van het waterschap wordt genoemd. [Voor een schouwsloot loopt de kernzone van boveninsteek tot boveninsteek. / Nabij een watergang geldt een obstakelvrije beschermingszone van minimaal 5 meter vanaf de boveninsteek (bovenkant talud) ten behoeve van beheer en onderhoud.] Voor werkzaamheden binnen de kernzones en de beschermingszone wordt vergunning aangevraagd bij het waterschap.

Vermelden op de plankaart (kies uit één van de mogelijkheden)

- ‘Doeleinde water’ of ‘waterstaatkundige doeleinden’:
(grote) Watergang inclusief beschermingszone met de daarbijbehorende kunstwerken, zoals sluizen, bruggen, duiker, inlaten, gemalen
- ‘Overige doeleinden’
De bestemming ‘water’ wordt als nevenfunctie toegevoegd indien het onderdeel uitmaakt van een andere hoofdbestemming.

Vermelden in de voorschriften

- Beperking van bouw- en gebruiksmogelijkheden in de beschermingszone (zie keur)
- Indien de watergang onderdeel uitmaakt van een andere bestemming moet de nevenfunctie water worden toegevoegd met de daarbij behorende beperkingen ten aanzien van de keur

Aanvulling B: keurzone primaire of regionale waterkering

Invoegen in de waterparagraaf

Het plan ligt nabij een [primaire/regionale] waterkering. Met betrekking tot waterkeringen hanteert het waterschap een kernzone en verschillende beschermingszones. De kernzone loopt van buitenteen tot buitenteen. De beschermingszone loopt tot 15 meter vanaf de grens van de kernzone van de kering. De werkzaamheden zijn [wel/niet] vergunningplichtig ten aanzien van de keur.

Vermelden op de plankaart

- ‘Waterstaatkundige doeleinden’:
Primaire en regionale waterkering inclusief melding betreffende zones, zoals omschreven in de keur
- Overige doeleinden
Dubbelbestemming “waterkering” benoemen in geval van overige waterkering

Vermelden in de voorschriften

- De bouw- en gebruiksvoorschriften moeten overeen komen met de voorschriften uit de keur.

Aanvulling C: (tijdelijke) lozing in het kader van de WVO

Invoegen in de waterparagraaf

In het plan vindt [tijdelijke] lozing van water op het oppervlaktewater plaats. [In het kader van de Wet Verontreiniging Oppervlaktewater (WVO) zijn lozingen vergunningplichtig en wordt de vergunning bij het waterschap aangevraagd.] / [Er vindt tijdelijke lozing van water op het riool of op het oppervlaktewater plaats. Deze lozing wordt gemeld aan het waterschap]

Vermelden op de plankaart

- Met betrekking tot kwaliteit kan niets op de plankaart worden aangegeven.

Vermelden in de voorschriften

- Met betrekking tot waterkwaliteit kan niet in de voorschriften worden opgenomen.

Aanvulling D: nabij zuivering of transportleiding

Invoegen in de waterparagraaf

Het plan bevindt zich nabij een [transportleiding/zuiveringsinstallatie]. [Met betrekking tot de rioolwaterzuiveringsinstallatie wordt in het plan rekening gehouden met de geur- en geluidscontouren. / Transportleidingen zijn erg belangrijk voor de aanvoer van het afvalwater in de waterketen. Er wordt in het plan rekening gehouden met de ligging van transportleidingen.]

Vermelden op de plankaart

- Doeleinde 'waterstaatkundige doeleinde' of 'transportleiding'
- Overige doeleinden
- Dubbelbestemming transportleiding

Vermelden in de voorschriften

- Omschrijving van het optimale gebruik van de transportleiding en rioolwaterzuiveringsinstallatie. Met betrekking tot werkzaamheden moet bij de transportleiding rekening worden gehouden met een extra breedte.

Standaard wateradvies in de standaard waterparagraaf – waterschap Veluwe

(versie augustus 2005)

Een volledig uitgeschreven, gestandaardiseerde waterparagraaf is voor alle gemeenten en alle voorkomende plannen en besluiten niet mogelijk. Elke gemeente gebruikt haar eigen formulering en elk plan of besluit betreft een unieke situatie. Wel is aan te geven aan welke randvoorwaarden (=standaard wateradvies) het plan dient te voldoen en welke wateraspecten in een gestandaardiseerde waterparagraaf aan de orde dienen te komen. Hieronder staat het "standaard wateradvies", verwerkt in een "standaard waterparagraaf" en de "standaard elementen op de plankaart". De tussen [*rechte haken, cursief gedrukte*] delen dienen door de initiatiefnemer zelf ingevuld te worden. De overige tekst is te lezen als het standaard advies waaraan Waterschap Veluwe vindt dat een plan dient te voldoen. Afwijken van deze tekst kan, maar zal moeten worden beargumenteerd. Indien door het afwijken van het advies nadelige effecten op het watersysteem optreden zal gemitigeerd dan wel gecompenseerd moeten worden.

Waterparagraaf postzegelplannen

Algemeen

Het plan ligt [*adres*] en valt [*binnen/buiten*] bestaand stedelijk gebied. Het is [*x*] ha groot. Het bevindt zich niet binnen enige Keurzone of binnen de zoekgebieden voor waterberging zoals deze staan weergegeven in het Streekplan. Het plan heeft geen nadelige gevolgen voor en door (grond)water in de omgeving.

Grondwater

Het grondwaterpeil ligt tussen de [*x*] en de [*x*] cm onder maaiveld. Er is in en om het gebied geen grondwateroverlast bekend. Het gebied ligt [*wel/nief*] in de grondwaterfluctuatietoneelzone zoals provincie Gelderland deze heeft gedefinieerd. Door [*beschrijf maatregel/situatie*] zal grondwater geen overlast veroorzaken in dit plan en niet structureel afgevoerd worden. Hierdoor zal het plan 'grondwaterneutraal' worden ontwikkeld. Hemelwater zal *binnen het plangebied worden geïnfiltreerd [aangeven op de plankaart]/via een retentie vertraagd worden afgevoerd naar een watergang*. Door [*beschrijf maatregel/situatie*] wordt voorkomen dat het te infiltreren hemelwater de bodem en het grondwater verontreinigt. Ingrepen voortkomend uit dit plan zullen geen bodemlagen aantasten als gevolg waarvan het grondwatersysteem verandert.

Oppervlaktewater

[*Beschrijving van huidige oppervlaktewatersysteem (wateren, HEN/SED-wateren, duikers, ...) in en om het plangebied*].

Naar aanleiding van dit plan zal geen extra oppervlaktewater (in verbinding staand met het oppervlaktewatersysteem) gecreëerd worden. Ook zal er niet geloosd worden op het oppervlaktewater. [*Indien wel geloosd wordt: aangeven waarom, hoeveel en of het binnen de lozingsnorm valt (in geval van overschrijding van de landelijke lozingsnorm: doorloop standaard watertoetsprocedure). Er geldt een vergunning-/meldplicht*]. Door [*beschrijf maatregel/situaties; bijv. hoe om te gaan met uitlogende bouwmaterialen, chemische bestrijdingsmiddelen, olie op wegen, etc.*] heeft het plan geen nadelige gevolgen voor de oppervlaktewaterkwaliteit. Het plan veroorzaakt geen nadelige gevolgen voor of door het oppervlaktewatersysteem in de omgeving.

Natuur

Binnen en nabij het plangebied komt [wel/geen] waterafhankelijke natuur voor. Door [beschrijf maatregel of situatie] heeft het plan geen nadelige gevolgen voor waterafhankelijke natuur.

DWA en RWA

[beschrijving huidige rioolstelsel]

Het hemelwater binnen het plangebied zal [wel/niet] afgevoerd worden naar de riolering. Hiervoor is de Beslisboom hemelwaterafvoer –opgesteld door Tauw -gehanteerd. Het zal

- [hergebruikt worden in grijswatercircuit]
- [binnen het plangebied worden geïnfiltreerd [aantal m² bepalen en aangeven op de plankaart]
- [via een retentie vertraagd worden afgevoerd naar een watergang (lozing < afvoernorm)]
- [geloosd worden op A-watergang]
- [geloosd worden op de riolering]

[Deze volgorde is de door ons geadviseerde trits].Beargumenteer bij afwijken van de prioriteitskeuzen aan waarom e.e.a. niet mogelijk is.

Door [beschrijf maatregel/situatie] wordt voorkomen dat het te infiltreren hemelwater het grond- en/of oppervlaktewater verontreinigt. In het NBW is afgesproken dat wateroverlast (door inundatie oppervlaktewater) slechts 1x per 100 jaar mag voorkomen. Met deze inundatieafspraken als richtlijn zal door [beschrijf maatregel/situatie] zal een eens per 100 jaar gebeurtenis (richtlijn:72 mm) geborgen worden binnen het plangebied (zonder de landelijke lozingsnorm te overschrijden). (Indien dit niet mogelijk is, aangeven waarom niet en welke bui wèl geborgen wordt en wat er met de rest gebeurt. De gemeente neemt hiermee de verantwoordelijkheid op zich voor overlast die optreedt ten gevolge van buien tot de eens per 100 jaar gebeurtenis).

Uit [...] volgt dat het rioolstelsel en de RWZI voldoende groot zijn voor aansluiting van de uit dit plan voortkomende extra afvoer.De uitbreiding is [wel/niet] voorzien en betrokken in GRP / OAS.

Procedures

Doordat dit plan kleiner dan [10 woningen/1500 m²] is, buiten Keurzones valt, het geen HEN-water inclusief beschermingszone betreft, er niet meer dan de landelijke afvoernorm geloosd gaat worden op oppervlaktewater, buiten de zoekgebieden voor waterberging valt, geen landgoed, weg(en), spoorlijn(en), Tracéwet, damwand(en), scherm(en), ontgrondingen et cetera betreft, valt het onder de “postzegelplannen” zoals Waterschap Veluwe die vanuit het oogpunt van de watertoets heeft gedefinieerd. Dit betekent dat voor dit plan het “standaard wateradvies” geldt. Afwijkingen hiervan en afwijkingen op de plankaart hebben wij beargumenteerd weergegeven in deze waterparagraaf.

Bij negatieve effecten voor het watersysteem is weergegeven hoe deze gemitigeerd en wel gecompenseerd zijn.

Aangezien het plan zich [binnen/buiten] stedelijk gebied bevindt, zal het zoals afgesproken [niet/wel] in het [art. 10 BRO overleg/watertoetsadviesoverleg] aan Waterschap Veluwe worden voorgelegd.

Eventueel benodigde vergunningen worden niet met deze waterparagraaf geregeld en zullen via daarvoor bedoelde procedures verkregen moeten worden.

Op de plankaart

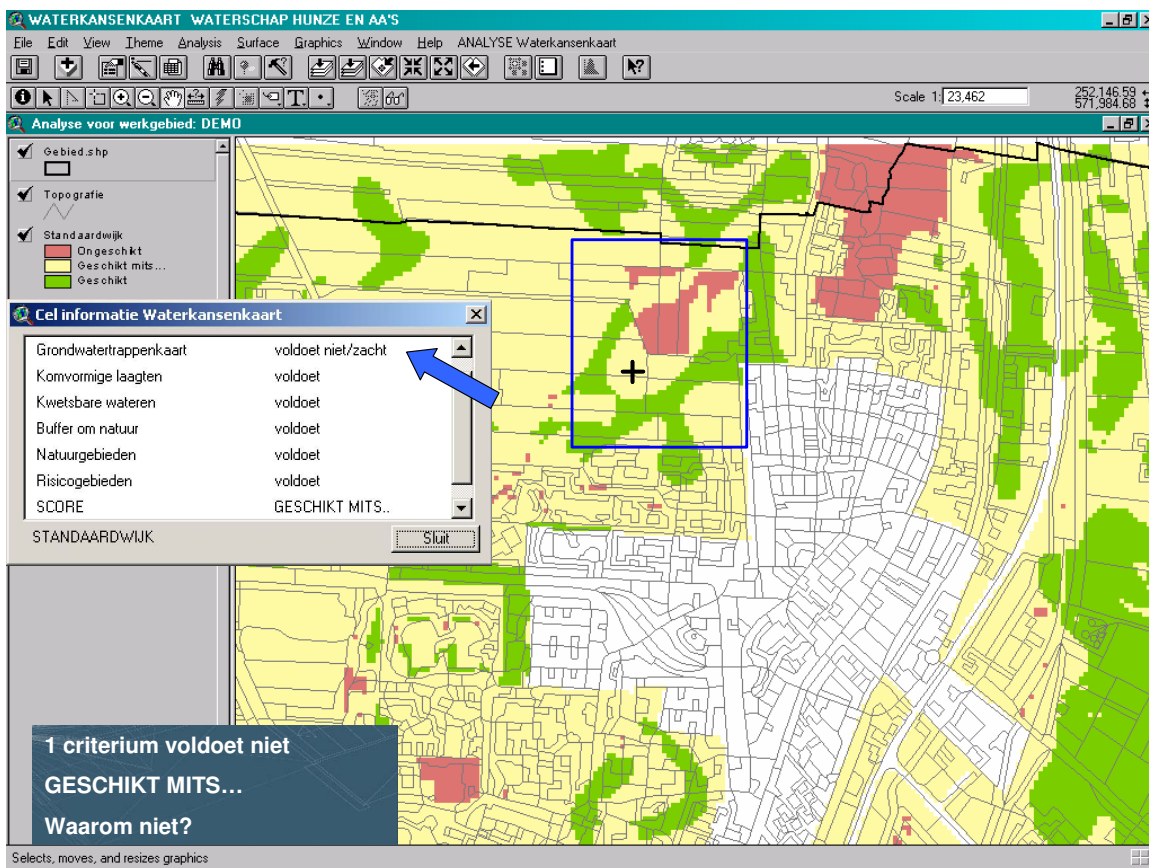
- Infiltratie/retentievoorziening
- Keurzones
- Transportleidingen

In de voorschriften

- Aangeven onder welke bestemmingen waterhuishoudkundige elementen (buiten keurzones) vallen.
- Bestemming Keurzones

Zie voor de meest actuele versie van de waterparagraaf: www.veluwe.nl.

Voorbeeld waterkansenkaart – waterschap Hunze en Aa's

Voorbeeld watercontract – waterschap Aa en Maas

Bevoegdheidsovereenkomst watertoets

Ondergetekenden:

1. **Het dagelijks bestuur van waterschap Aa en Maas** gevestigd te 's-Hertogenbosch,
ten deze vertegenwoordigd door
.....
Hierna te noemen: “het waterschap”

en

2. **Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente**
..... vertegenwoordigd door
.Hierna te noemen “de gemeente”

Overwegende dat:

- a. door de gedeputeerde van Ruimtelijke Ordening en de dijkgraven / watergraaf van de brabantse waterschappen op 23 februari 2005 afspraken zijn gemaakt over het efficiënter omgaan met de watertoets in het geval van kleine plannen;
- b. ingevolge artikel 10 van het Besluit op de Ruimtelijke Ordening 1985 (BRO) en de wijziging van het Besluit van 1-11-2003 het college van Burgemeester en Wethouders van een gemeente verplicht is bij de voorbereiding van ruimtelijke plannen (structuurplan, bestemmingsplan en vrijstelling als bedoeld in artikel 19 1^e lid Wet op de Ruimtelijke Ordening) overleg te plegen met de betrokken waterbeheerders;
- c. de ad (a) bedoelde watertoets ten doel heeft te waarborgen dat waterhuishoudkundige doelstelling expliciet en op evenwichtige wijze in beschouwing wordt genomen bij alle ruimtelijke plannen en besluiten van Rijk, provincie en gemeente;
- d. de watertoets het hele proces omvat van vroegtijdig informeren, adviseren, afwegen en uiteindelijk beoordelen van waterhuishoudkundige aspecten in ruimtelijke plannen en besluiten;
- e. de watertoets erop gericht is dat er een goede afstemming is tussen de waterbeheerder en de bij ruimtelijke ordening betrokken overheden;
- f. zowel de gemeente als het waterschap streeft naar een duurzaam watersysteem in bebouwd gebied. De gemeenschappelijke visie van waterschap en gemeente is vastgelegd in een waterplan of in een vergelijkbaar document;

- g. niet alleen het aspect van de duurzaamheid, ook de aspecten “beleving van water”, “waterkwaliteit” en “ruimte voor water” als belangrijk worden beschouwd voor het waterbeleid;
- h. gemeenten en waterschap de doelstellingen ondersteunen uit de watertoets. Voor kleine ruimtelijke plannen kan het proces van watertoets worden vereenvoudigd zodat een efficiency-slag gemaakt kan worden, zonder de doelstellingen van de watertoets aan te tasten. Deze efficiency-slag betreft zowel de doorlooptijd als de personele inzet;
- i. het waterschap de uitgangspunten voor de watertoets heeft vastgelegd in de “beleidsnota uitgangspunten watertoets Aa en Maas” op 22 december 2004.

Verklaren het volgende te zijn overeengekomen:

Artikel 1: Reikwijdte overeenkomst

De bepalingen van deze overeenkomst zijn van toepassing op kleine (ruimtelijke) plannen die voldoen aan de volgende criteria:

- a. Er geen andere waterbeheerders bij het plan betrokken dienen te worden; en
- b. Uit het doorlopen van de waterhuishoudkundige criteria uit hoofdstuk 8.1 van de handreiking watertoets 2 (uitgegeven door het Ministerie van Verkeer en Waterstaat, december 2003; zie ook bijlage) blijkt dat geen van onderstaande waterhuishoudkundige aspecten ten aanzien van het plan van belang zijn: Veiligheid, Regionale en lokale wateroverlast, Watervoorziening, Volksgezondheid, Bodemdaling, Grondwateroverlast, Oppervlaktekwaliteit, Grondwaterkwaliteit, Verdroging, Natte natuur;
- c. Op de plankaart is geen oppervlaktewater aanwezig; en
- d. Het plan heeft geen wijzigingen van oppervlaktewater onderhevig aan Keurbepalingen tot gevolg; en
- e. Het totale oppervlak van het plangebied is maximaal 3000 m²; en
- f. De toename van verhard oppervlak (bouwblok en verkeersdoeleinden) is maximaal 1000 m².
- g. Van bovenstaande bepalingen kan gemotiveerd afgeweken worden, mits beide partijen de overtuiging hebben dat het watercontract ook in betreffende plan van toepassing kan zijn.

Artikel 2: Verantwoordelijkheden gemeente

- a. De gemeente heeft de intentie om hydrologisch neutraal te bouwen bij her- en nieuwbouw. Dit is vastgelegd in het waterplan;
- b. De gemeente informeert het waterschap via een standaard mail of brief over een voornemen voor een klein ruimtelijk plan dat past binnen de overeenkomst;

- c. De gemeente houdt een waterboekhouding bij waarin de toe-/afname van het verhard oppervlak wordt bijgehouden en hoe het daarmee samenhangende afstromend hemelwater binnen het deelgebied verwerkt gaat worden (uitgedrukt in m³);
- d. De gemeente biedt de waterboekhouding jaarlijks aan het waterschap aan;
- e. De waterboekhouding is beschikbaar tijdens het bestuurlijk overleg.

Artikel 3: Verantwoordelijkheden waterschap

- a. Het waterschap neemt kennis van een voornemen tot een klein ruimtelijk plan;
- b. Het waterschap toetst of het plan haar inziens ook binnen de overeenkomst valt;
- c. Het waterschap geeft binnen 5 werkdagen een wateradvies met behulp van standaardbrieven zoals deze in de bijlagen opgenomen zijn;
- d. Het waterschap neemt jaarlijks kennis van de waterboekhouding van de gemeente;
- e. Het waterschap nodigt de gemeente uit voor een overleg over de waterboekhouding indien ze dat nodig acht.

Artikel 4: Verantwoordelijkheden gemeente en waterschap

- a. Waterschap en gemeente zorgen samen voor een kaart waarop de deelgebieden zijn aangegeven waarbinnen gecompenseerd wordt conform de waterboekhouding. Deze kaart is toegevoegd aan de bijlagen van deze overeenkomst.
- b. Waterschap en gemeente werken samen aan een kaart waarop staat aangegeven waar binnen de gemeentegrenzen de 11 waterhuishoudkundige criteria, zoals genoemd in de handreiking watertoets 2, mogelijk een rol spelen.

Artikel 5: Slotbepaling

De overeenkomst wordt aangegaan voor de periode van één jaar. Na deze periode wordt de uitvoering van de overeenkomst door alle partijen geëvalueerd. Na deze periode kan de overeenkomst, eventueel met aanpassingen worden verlengd.

Aldus overeengekomen te op
.....

Namens het dagelijks bestuur van waterschap Aa en Maas

Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente
.....

Voorbeeld watertoets / watercontract – waterschap Aa en Maas

Gemeente

Datum 6 juli 2005

Uw kenmerk

Doorkiesnr 073 615 68 ../

Onderwerp watertoets: advies {plan x}

Geacht college,

Wij hebben op {datum} {plan x} van u ontvangen. Omdat dit plan aan alle voorwaarden voldoet zoals deze genoemd zijn in artikel 1 a t/m f van de overeenkomst tussen uw gemeente en het waterschap (watercontract), gaan wij akkoord met het van toepassing verklaren van deze overeenkomst op dit plan.

Om dit plan 'hydrologisch neutraal' te kunnen aanleggen, adviseren wij om { .. m3} hemelwater lokaal te kunnen verwerken. Omdat het watercontract van toepassing is op dit plan, gaan wij akkoord met het opnemen van het genoemde aantal m3 in de waterboekhouding van uw gemeente, met vermelding van het deelgebied waarin de realisatie van deze compensatie moet plaatsvinden.

- h. Er geen andere waterbeheerders bij het plan betrokken dienen te worden; en
- i. Op de plankaart is geen water aanwezig; en
- j. Het plan heeft geen wijzigingen van waterhuishoudkundige elementen (sloten, infiltratievoorzieningen, retentievijvers) tot gevolg; en
- k. Het totale oppervlak van het plangebied is maximaal 3000 m²; en
- l. De toename van verhard oppervlak (bouwblok en verkeersdoeleinden) is maximaal 1000 m²; en
- m. Uit het doorlopen van de checklist uit de handreiking watertoets 2 (uitgegeven door het Ministerie van Verkeer en Waterstaat, december 2003) blijkt dat geen van onderstaande waterhuishoudkundige aspecten ten aanzien van het plan van belang zijn: Veiligheid, Regionale en lokale wateroverlast, Watervoorziening, Volksgezondheid, Bodemdaling, Grondwateroverlast, Oppervlaktekwaliteit, Grondwaterkwaliteit, Verdroging, Natte natuur.

Hoogachtend,
Het dagelijks bestuur,
namens deze,
Het hoofd Afdeling Integraal Beleid,

Ir. G.L.J. de Jong

Voorbeeld watertoets / watercontract – waterschap Aa en Maas

Gemeente

Datum 6 juli 2005

Uw kenmerk

Doorkiesnr 073 615 68 ../

Onderwerp watertoets: advies {plan x}

Geacht college,

Wij hebben op {datum} {plan x} van u ontvangen. Omdat dit plan niet aan alle voorwaarden voldoet zoals deze genoemd zijn in artikel 1 a t/m f van de overeenkomst tussen uw gemeente en het waterschap (watercontract), gaan wij niet akkoord met het van toepassing verklaren van deze overeenkomst op dit plan.

Wij verzoeken u contact op te nemen met de plancoördinator {naam, telefoonnummer} voor verdere afspraken.

Hoogachtend,
Het dagelijks bestuur,
namens deze,
Het hoofd Afdeling Integraal Beleid,

Ir. G.L.J. de Jong